

Jaarrapport 2019

**Stichting Bravoo
Waalwijk,
6 juni 2020**

Het bestuur van de Stichting Bravoo biedt u hierbij het jaarrapport 2019 aan. Het jaarrapport bestaat uit:

- Bestuursverslag
- Verslag Raad van toezicht
- Jaarrekening

BESTUURSVERSLAG 2019

Versiedatum: 27-05-2020

Printdatum: dinsdag 9 juni 2020

Contactgegevens

Stichting Bravoo
Bestuursnummer: 41435
Dodenauweg 2
5171 NG Kaatsheuvel
0416-283 103
www.stichtingbravoo.nl

Bij vragen naar aanleiding van dit jaarverslag kan contact opgenomen worden met:

Ad Winters
Controller
0416 – 283 103

Brabants Verenigd
Openbaar Onderwijs

Aanbieding

Het bestuur van Stichting Bravoo biedt u hierbij het jaarverslag 2019 aan. Het jaarverslag bestaat uit

- Bestuursverslag
- Verslag Raad van toezicht
- Jaarrekening

Het rapport bestaat uit een balans per 31 december 2019 en een exploitatierekening over de periode 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019, welke beide zijn voorzien van de nodige specificaties en toelichtingen. Het rapport inzake de jaarrekening maakt onderdeel uit van het jaarverslag.

In dit jaarverslag is te lezen dat Stichting Bravoo zich als organisatie verder heeft ontwikkeld en dat de nodige stappen gezet zijn op weg naar kwaliteit en een goed schoolklimaat zodat onze leerlingen een optimale ontwikkeling krijgen. De juiste stappen zijn gezet dankzij constructief overleg en het vaststellen van verschillende beleidsdocumenten. Gezamenlijk werken we aan een goede toekomst waarin we met energie, daadkracht en saamhorigheid een verdere ontwikkeling van Stichting Bravoo realiseren.

Kaatsheuvel,
10 februari 2020

Drs. R. Venema,
voorzitter College van Bestuur

Missie en Visie

Stichting Bravoo (hierna Bravoo) is een stichting voor openbaar basisonderwijs in Midden-Brabant en wordt gevormd door de volgende 13 basisscholen: De Hoef-Hugo, De Vlinderboom, Den Bussel, De Biezenkring, De Krullevaar, De Radonkel, De Springplank, De Start, De Touwladder, Van der Heijden, Villa Vlinderhof en Westerkim. Op onderstaand kaartje staat de ligging van de 13 basisscholen.

Bij Bravoo verzorgen bijna 200 medewerkers gezamenlijk het onderwijs voor circa 2.100 leerlingen (eind 2018). De scholen van Bravoo verschillen van elkaar qua omvang en schoolconcept. Sommige scholen zijn de enige school in een klein dorp en andere scholen liggen in wijken van grotere plaatsen met andere scholen van Bravoo of andere schoolbesturen in hun nabijheid. De scholen van Bravoo en het Bestuurskantoor werken gezamenlijk vanuit de volgende missie en visie.

MISSIE: WAAROM WIJ BESTAAN?

- Wij bieden kwalitatief hoogwaardig openbaar basisonderwijs aan voor kinderen van alle culturen en alle gezindten.
- Wij gaan daarbij uit van de uniciteit van ieder kind en streven naar de optimale ontwikkeling van de talenten. Met het oog daarop bieden wij een rijke en uitdagende leeromgeving aan en is ouderparticipatie een onmisbaar element van het beleid.
- Wij besteden structurele aandacht aan kwaliteitsverbetering en innovatie en werken daarbij vanuit het model van de lerende organisatie.

VISIE: WAARHEEN GAAN WIJ?

Onderwijs

- Onderwijs is de professionele ondersteuning van de ontwikkeling van kinderen, speciaal gericht op de verwerving van vaardigheden, kennis en inzicht die voor succesvol participeren in een complexe en kennisintensieve samenleving nodig zijn.

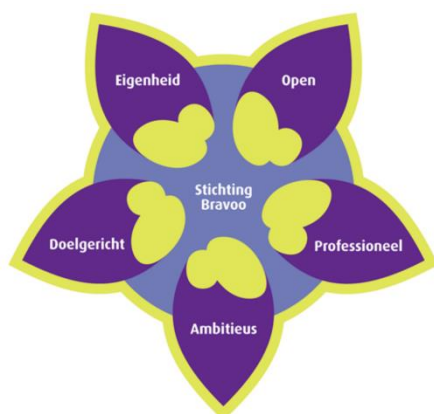
Samenleving

- Onderwijs rust kinderen actief toe met inzicht en respect voor de verscheidenheid aan levensbeschouwelijke oriëntaties die zich binnen en buiten de school manifesteren en levert op deze wijze een bijdrage aan acceptatie, respect en tolerantie binnen de samenleving.

Partners

- Onderwijs geeft vorm aan actieve samenwerking met ouders, zodat onderwijs en opvoeding elkaar kunnen aanvullen. De betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind(eren) is essentieel en wij werken aan een optimale afstemming van de wederzijdse verwachtingen tussen ouders en schoolteam.
- Bravoo wil een actieve partner zijn in het regionale onderwijsveld en onderhoudt daartoe betekenisvolle samenwerkingsverbanden met andere organisaties op het gebied van onderwijs en opvoeding. Wij zoeken actief naar strategische allianties met andere organisaties op het gebied van openbaar (primair) onderwijs.

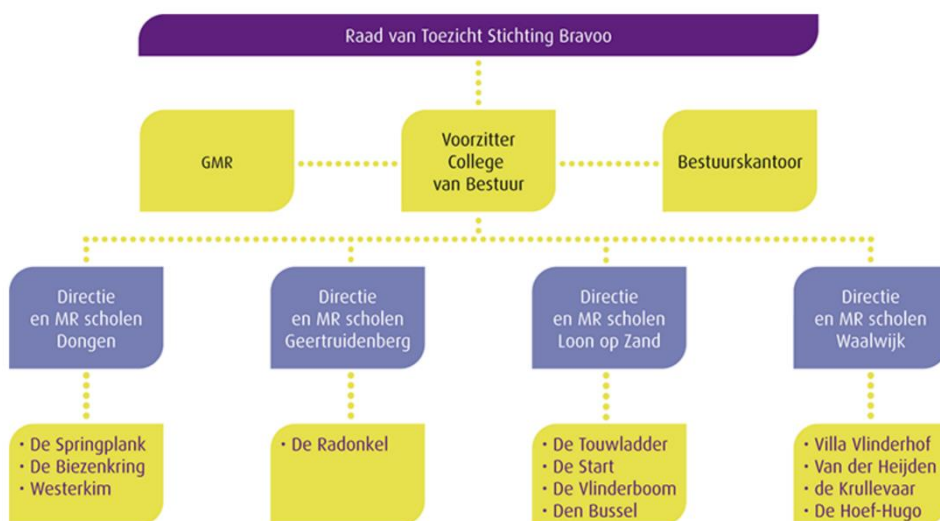
PROFIEL EN IMAGO: ONZE KERNWAARDEN

Kernwaarden zijn de waarden waar we als Bravoo op drijven. Het zijn de basiswaarden op grond waarvan we besluiten nemen en waarop we als organisatie en medewerkers aangesproken kunnen worden. De 5 kernwaarden (zie afbeelding hiernaast) bepalen het imago van Stichting Bravoo.

Organisatie

In onderstaand organogram is de totale organisatie van Stichting Bravoo weergegeven. De medewerkers van het Bestuurskantoor (secretariaat, onderwijs, HRM en financiën) ondersteunen en faciliteren het College van Bestuur en de scholen bij het uitvoeren van hun opdracht. Scholen van Bravoo liggen in de gemeente Dongen, Geertruidenberg, Loon op Zand en Waalwijk. De gemeenteraden benoemen de leden van de Raad van Toezicht van Stichting Bravoo.

Structuur

Het bestuur van Stichting Bravoo (BRAbants Verenigd Openbaar Onderwijs) is met ingang van 1 januari 2006 ontstaan na fusie van de besturen van de openbare basisscholen in de gemeenten Dongen, Geertruidenberg, Loon op Zand, en Waalwijk. Per 15 maart 2011 zijn de statuten van Stichting Bravoo gewijzigd. Hiermee is overgegaan van een bestuursmodel naar een model waarbij toezicht en bestuur zijn gescheiden. Per die datum is overgegaan naar een Raad van Toezicht en een College van Bestuur.

Stichting Bravoo is statutair gevestigd in de gemeente Loon op Zand. Het bestuurskantoor van Stichting Bravoo is met ingang van 28 oktober 2018 gevestigd aan de Dodenauweg 2, 5171 NG te Kaatsheuvel. Het bestuur van Stichting Bravoo heeft het beheer over 10 scholen voor openbaar primair onderwijs op 13 locaties.

Nr.	School	Brinnummer	Adres	Postcode	Plaats
1.	Obs De Springplank	04GF	Grutterijstraat 22	5109 TG	's-Gravenmoer
2.	Obs Villa Vlinderhof	08EE	Cornelis Verhoevenstraat 25	5146 DD	Waalwijk
3.	Obs Van der Heijden	08SY	Mendelssohnstraat 59	5144 GE	Waalwijk
4.	Obs De Radonkel	08SY01 (nevenvestiging)	Burgemeester Krijgsmansgeerde 43	4942 AV	Raamsdonksveer
5.	Obs De Krullevaar	09EI	Schrevelstraat 54	5161 AE	Sprang-Capelle
6.	Obs De Biezenkring	09QZ	Veld 40	5103 HG	Dongen
7.	Obs De Hoef-Hugo locatie De Hoef	09RG	Burgemeester Teijssenlaan 33	5142 PG	Waalwijk
8	Obs De Hoef-Hugo locatie De Hugo	09RG	Kastanjelaan 2	5143 CZ	Waalwijk
9.	Obs Westerkim	10KX	Vermeerstraat 1	5102 DC	Dongen
10.	Obs De Touwladder	18KV	Hei-akker 34	5171 WS	Kaatsheuvel
11	Obs De Start	18KV01 (nevenvestiging)	Middelstraat 22	5176 NJ	De Moer
12.	Obs De Vlinderboom	18MF	Tamboerstraat 1	5175 TE	Loon op Zand
13.	Obs Den Bussel	22KS	Paulus Potterplein 2	5171 XJ	Kaatsheuvel

De dagelijkse leiding van de scholen ligt in handen van de schooldirecteuren. Daarnaast functioneren op het bestuurskantoor een controller, een medewerkster financiële administratie, een beleidsmedewerkster P&O, een DBG/coördinator kwaliteitszorg en een bestuurssecretaresse. De personeels- en salarisadministratie is gedurende het gehele kalenderjaar 2019 ondergebracht bij ONS administratiekantoor te Heerlen. De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden¹ zijn vastgelegd in de statuten en verder uitgewerkt in:

- Bestuursreglement
- Managementstatuut Raad van Toezicht
- Profiel Raad van Toezicht
- Profiel College van Bestuur
- Reglement Raad van Toezicht
- Toezichtskader (vastgesteld in 2018)
- Procuratieregeling (vastgesteld in 2018)

Schooldirecteuren leggen onder andere door middel van schriftelijke kwartaalrapportages verantwoording af aan de voorzitter College van Bestuur.

¹ Zie ook het schema, opgenomen in het Verslag Raad van Toezicht

Belangrijk onderdeel van het wetsontwerp over “governance” in het onderwijs, bekend onder de titel “goed bestuur, goed onderwijs”, betreft de verplichte scheiding tussen bestuur en intern toezicht. Het wetsvoorstel kent dwingendrechtelijke bepalingen over de taken waarmee de interne toezichthouder/het toezichthoudend orgaan is belast. De vorm waarin organisaties de scheiding van bestuur en intern toezicht regelen is echter vrij. Dat kan via een functionele scheiding of via een organieke scheiding (het Raad van Toezicht-model). Bravoo heeft voor deze laatste gekozen. Op Stichting Bravoo is de Code Goed bestuur in het primair Onderwijs van de PO-Raad van toepassing.

Conform het model “Afstemming intern en extern toezicht Stichting BRAVVOO” overlegt het College van Bestuur met de wethouders van onderwijs van de gemeenten waartoe de scholen van Stichting Bravoo behoren. Het College van Bestuur legt de raad de begroting en het jaarverslag voor en brengt jaarlijks verslag uit omtrent zijn werkzaamheden. Het College van Bestuur besteedt daarbij in ieder geval aandacht aan de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs. Het verslag wordt bekend gemaakt. In 2019 heeft er twee keer overleg plaatsgevonden, te weten in juni over het jaarverslag en in december over de (meerjaren) begroting.

Extern toezichthoudend orgaan (per 31 december 2019)
--

De portefeuillehouders (wethouders van Onderwijs) van de vier gemeenten: vacature (Dongen) dhr. M. Hofkes (Geertruidenberg) dhr. J. Brekelmans (Loon op Zand) mw. D. Odabasi (Waalwijk)

De belangrijkste taak van de Raad van Toezicht is, het uitzetten van de kaders waarbinnen het College van Bestuur in samenwerking met de directeuren van de scholen het beleid verder dient te concretiseren en binnen de organisatie uit te dragen. Regelmatig vindt er een toetsing plaats of de uitgezette acties tot het beoogde resultaat hebben geleid. De Raad van Toezicht belegt hiertoe periodiek een vergadering met het College van Bestuur.

Raad van Toezicht (per 31 december 2019)
--

Mw..E. Schellekens (voorzitter) dhr. H. de Nijs dhr. F. Loots Mw. M. de Leeuw-Reulen dhr. W. van den Elsen
--

Er is voor de Raad van Toezicht een lijst van aftreden opgesteld. Op het moment dat er zich een vacature voordoet, wordt een kandidaat gezocht waarbij de benodigde competenties vooraf zijn beschreven. Kandidaten zullen door middel van een schrijven in (o.a.) regionale dagbladen worden opgeroepen te reageren. Vanwege het bereiken van de maximale zittingstermijn zijn er per 1 januari 2020 twee vacatures voor leden van de Raad van Toezicht, de procedure tot opvolging is in 2019 gestart en heeft geleid tot één voordracht aan de gemeenteraden. De procedure voor het resterende lid wordt in januari 2020 voortgezet.

Het directeurenoverleg², waarin alle directeuren zitting hebben, fungeert voor het College van Bestuur als klankbord. In 2019 hebben de volgende regulier ingeplande directievergaderingen plaatsgevonden:

² Het document “Managementstatuut Raad van Toezicht model Stichting Bravoo” regelt de afspraken met betrekking tot het directeurenoverleg.

Datum	Besproken onderwerpen
15 januari 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Digitaal dossier en verzuimdossier • Mobiliteitsbeleid • Meer- en hoogbegaafdheid • Functiebevorderingsbeleid
19 februari 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Toelatingsbeleid • Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren in het openbaar onderwijs • Werkgroep Leerling administratiesysteem • Bestuursgesprek inspectie • Bestuursformatieplan 2019-2020 en meerjarenformatieplan 2019-2023 • Werkverdelingsbeleid
26 maart 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld • Werkgroep Leerling administratiesysteem • Voorbereiding bestuursgesprek inspectie • Audit Bravooscholen • (Gezamenlijke) Professionalisering directeuren
14 mei 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Voorgenomen bestuursbesluiten fusie Bravoo en Leerrijk! en advies RO-groep • Kwaliteitszorg (relatie nieuw leerling administratiesysteem en onderzoek inspectie) • Stand van zaken bezochte scholen door inspectie • Stand van zaken audits op 4 scholen • Presentatie naar aanleiding van een scholing van enkele directeuren in PR en Marketing
27 juni 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitszorg: advies ParnasSys/Esis • Terugkoppelingsgesprek inspectie 190619 • AVG
3 september 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Inspectierapport en bestuurlijke reactie • Kaderbrief 2019-2020 • Kwaliteitszorg
1 oktober 2019	<ul style="list-style-type: none"> • "Vrijstellingen" topsportleerlingen • Bravoo Studiedag 071119 • Kwaliteitszorg • Planning afname competentiethermometer • ParnasSys • Ondersteuning 2019-2020 ICT door Schoolupdate • Nagesprek inspectie onderzoek bij Bravoo
3 december 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Landelijke klachtencommissie Onderwijs in plaats van stichting KOMM • Centrale aanschaf devices • Competentiethermometer

	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid: <ul style="list-style-type: none"> ○ Van start- naar basisbekwaam ○ Van basis- naar vakbekwaam • Verslag El Habib Maastricht • Naar een nieuw Onderwijsresultatenmodel • Bravoo kwaliteitszorg: Regie op onderwijskwaliteit
--	---

Daarnaast vindt er periodiek overleg plaats in het overleg³ dat de voorzitter College van Bestuur heeft met een directeur en de Deskundige Bevoegd Gezag namens het directeurenberaad:

Datum	Besproken onderwerpen
18 januari 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Zelfevaluatie en audits • Plan van Aanpak Westerkim
12 februari 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Meldcode kindermishandeling • Inspectiebezoek 090419 • Bestuurlijke reactie inspectierapport Westerkim • Overzicht beleidsstukken
19 maart 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitszorg Bravoo • Monitorgesprekken • Verslag werkgroep Esis/ParnasSys
16 april 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitszorg • Koersplan en jaarplannen
21 mei 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitszorg • Opdracht werkgroep IKZ (Integrale Kwaliteitszorg) • Audit Vlinderboom
18 juni 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Eindgesprek onderwijsinspectie • Beleidsdocument kwaliteitszorg
27 augustus 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Bravoo Handboek kwaliteitszorg • Kaderbrief 2019-2020 • Bestuurlijke reactie op inspectierapport
24 september 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Definitief inspectierapport • Bravoo Onderwijs Kwaliteitsstandaard: stand van zaken werkgroep IKZ
29 oktober 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Regie op onderwijskwaliteit
26 november 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Schoolweging en referentieniveaus Lezen, Taalverzorging en Rekenen

Horizontale verantwoording

De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) vertegenwoordigt ouders en leerkrachten van de 10 scholen. Er hebben verschillende voorgesprekken plaatsgevonden met de voorzitter en/of commissies van de GMR. Daarnaast heeft er overleg met de RvT plaatsgevonden. De GMR heeft in 2019 verschillende keren vergaderd. Als vertegenwoordiger van het bevoegd gezag was de voorzitter College van Bestuur bij elke GMR-vergadering aanwezig, behalve die waarbij overlegd is met de RvT:

³ Het "Bestuursreglement Bravoo" regelt de afspraken met betrekking tot het CvB-overleg.

Datum	Besproken onderwerpen
19 februari 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Vervangingsbeleid • Handboek personeel • Website GMR • AVG-IBP • Koersplan • Jaarplan GMR
7 mei 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Voorgenomen bestuursbesluit fusie met Leerrijk! • Inspectiebezoek Bravoo • Regulering leerlingstromen Waalwijk • Plusklassen
1 oktober 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarverslag 2018-2019 GMR • Jaarplan 2019-2020 GMR • Kwaliteitszorg: <ul style="list-style-type: none"> ○ van basisbekwaam naar vakbekwaam en inzet competentie thermometer ○ inspectierapport • Vervangingsbeleid • Jaarrapport 2018: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bestuursverslag ○ Jaarrekening ○ Verslag RvT
5 november 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijskwaliteit: <ul style="list-style-type: none"> ○ Competentie thermometer • Begroting 2020 en meerjarenbegroting • Marap

Samenwerkingsverbanden

Bravoo-scholen nemen deel aan twee Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs:

Scholen	SWV
Loon op Zand: Den Bussel, Touwladder-De Start en de Vlinderboom Waalwijk: Villa Vlinderhof, Van der Heijden, Krullebaar en de Hoef-Hugo	SWV PO LHA (Langstraat Heusden Altena) Gemeenten: Aalburg, Heusden, Loon op Zand, Waalwijk
Geertruidenberg: de Radonkel Dongen: Westerkim, Biezenkring en de Springplank	SWV PO-30-03 Gemeenten: Chaam (deel van de gemeente Alphen-Chaam), Baarle Nassau, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Oosterhout, Zundert

Vanuit deze Samenwerkingsverbanden worden onder meer middelen in het kader van zware ondersteuning, lichte ondersteuning, leergemeenschappen en individuele arrangementen ter

beschikking gesteld. De inzet van deze middelen, gekoppeld aan ambities en doelen, is beschreven in het document “Beleid Passend Onderwijs Stichting Bravoo 2017-2019”.

Vanuit de zware ondersteuning wordt overwegend extern ambulante ondersteuning ingekocht. Daarnaast worden er door het bestuur eventueel, op verzoek en na beoordeling Deskundige Bevoegd Gezag (DBG-er), bestuursarrangementen toegekend. Ten slotte wordt er geïnvesteerd in een “stergroep” op een van de scholen.

De doelen die daarmee bereikt zijn:

- Versterking van de basisondersteuning door professionalisering van de IB-er en de leerkracht/het team.
- Meer thuisnabij onderwijs voor ZML-leerlingen.
- Beter zicht op de onderwijsbehoeften van individuele leerlingen.
- IB-ers en leerkrachten zijn vaardiger in het voeren van “lastige” gesprekken.
- Preventiever inzetten van interventies op individueel- en groepsniveau.

De middelen lichte ondersteuning worden in principe aan de scholen toegekend en opgenomen in de formatie. Overwegend wordt deze ingezet voor uren Interne Begeleiding (IB) en de inzet van uren onderwijsassistenten.

De doelen die daarmee bereikt zijn:

- Versterking van de basisondersteuning.
- De IB-ers leren van en met elkaar tijdens IB-bijeenkomsten. Minimaal 1x per jaar sluiten de AB-ers aan.
- De zorgplannen zijn geëvalueerd en geactualiseerd en de rol van de AB-er, DBG-er en de zorg heeft een plaats binnen de 5 zorgniveaus.

Voor wat betreft de leergemeenschappen gaat een deel op aan de inzet van de DBG-er. Daarnaast wordt professionalisering middels scholing voor de IB-ers en de deelnemers aan de leergemeenschappen mogelijk gemaakt en kan inhuur van externe deskundigen plaatsvinden.

De doelen die daarmee bereikt zijn:

- Professionalisering: Startende leerkrachten leren van en met elkaar tijdens de Leerkring Starters i.s.m. Stichting Leerrijk! Er is een beredeneerd aanbod om startende leerkrachten van Startbekwaam naar Basisbekwaam te ontwikkelen en vervolgens naar Vakbekwaam. Dit is geborgd in een beleidsdocument.
- Professionalisering: We leren van en met elkaar in de leerkring Talentcoördinatoren. Er is een grote sprong gemaakt in beredeneerd aanbod voor meer- en hoogbegaafde leerlingen op de verschillende scholen en voor hoogbegaafde leerlingen in de bovenschoolse Plusklas is dit gereed en vastgelegd in een beleidsdocument.
- Professionalisering: Het Leernetwerk Nieuwkomers is toegankelijk voor alle medewerkers binnen SWV PO-LHA.
- Professionalisering: De Bravoo-scholen die vallen onder SWV PO30-03 hebben de mogelijkheid om aan te sluiten bij Leernetwerken, Masterclasses en conferentiedagen van het SWV PO-LHA.

Op basis van evaluatie van de inzet van deze middelen, is inmiddels het document “Beleid Passend Onderwijs Stichting Bravoo 2019-2021” geschreven.

Samenwerking met Leerrijk!

Ook in 2019 heeft de samenwerking met Leerrijk! verder gestalte gekregen, er vond periodiek CvB-overleg plaats. In 2019 werd ook duidelijk dat een fusie voor het CvB van Leerrijk! nog een stap te ver was.

Datum	Besproken onderwerpen
14 januari 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding fusie • AVG/IBP • Beleid startende leerkrachten
25 februari 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Voortgang samenwerking Bravoo/Leerrijk! met RO-groep • Kwaliteitszorg en ParnasSys • Onderzoek (on-)mogelijkheden onderlinge brinnummer-uitruil tussen 4 scholen
8 april 2019	<ul style="list-style-type: none"> • SWOT-uitwerking samenwerking • Gesprek voorbereiden met RTC Tilburg eo. • Regulering leerlingstromen Waalwijk
13 mei 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Bespreking reacties achterban op de voorgenomen bestuursbesluiten rondom fusie samen met de externe begeleider RO-Groep
2 september 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Inspectierapport Bravoo en bestuurlijke reactie
7 oktober 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid topsportleerlingen • Signaal bureau die verklaringen omtrent hoogbegaafdheid afgeeft • Nagesprek bestuursonderzoek onderwijsinspectie bij Bravoo
4 november 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitszorg en het nieuwe onderwijsresultatenmodel inspectie
2 december 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid Bravoo/Leerrijk! inzake afname competentie thermometer • Voorbereiding RTC vergadering • Handboek AO/IC • Stand van zaken inzake AVG (n.a.v. evaluatie gesprekken CED groep)

Strategische doelen

Op onze management-tweedaagse in juni 2018 bespreken we (directeuren, RvT, GMR en medewerkers bestuurskantoor) trends en ontwikkelingen en stellen we in het najaar van 2018 de uitspraken in ons nieuwe Koersplan 2019-2023 vast:

1. Bravoo biedt boeiend, eigentijds en duurzaam onderwijs voor doeners en denkers
2. Alle ouders participeren in scholen van Bravoo
3. Bravoo betekent een leven lang leren, met en van elkaar
4. Bravoo staat in verbinding met de omgeving
5. Bravoo blijft in alle opzichten een gezonde organisatie

Personeelsbeleid

In het verslagjaar is gewerkt aan het actualiseren van ons Bravoo-handboek personeel, het digitaliseren van de personeelsdossiers en het digitaliseren van de verzuimdossiers. In 2019 is ook gewerkt aan de verdere inrichting van de providerboog⁴. Deelname aan verschillende projecten in voorgaande jaren op het gebied van Duurzame inzetbaarheid en de Professionele dialoog heeft per januari 2019 geleid tot het ERD-schap (Eigen Risico Drager)⁵. De afgelopen jaren is tevens een omslag van ziekteverzuimbeleid naar gezondheidsbeleid gerealiseerd.

Om het mogelijke probleem dat we geen invallers kunnen inzetten, op te lossen nemen we samen met 15 andere besturen sinds 1 juli 2016 deel aan het Regionaal Transfer Centrum Midden Brabant (RTC-MB). Als stichting voor openbaar onderwijs hoefden we in 2019 nog niet te voldoen aan de WWZ (ketenbepaling: 3 tijdelijke aanstellingen leidt tot verplichtingen), maar dat gaat per 1 januari 2020 wel gelden. Vanaf januari zal de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA) in werking treden, wat betekent dat werknemers in het openbaar onderwijs rechtspositioneel onder het reguliere arbeidsrecht vallen. Dit betekent dat vanaf het derde kwartaal alle documenten juridisch getoetst zijn en daar waar nodig aangepast.

Wij hebben verschillende beleidsstukken op het gebied van Integraal Personeelsbeleid. Op basis van ervaringen in de afgelopen jaren zal dit beleid verder geactualiseerd worden waarbij er aan de gesprekscyclus een paragraaf functioneren en beoordelen toegevoegd is. Jaarlijks brengen we in kaart op welke wijze Bravoo mogelijkheden heeft om een personele reductie door te voeren, door:

- Natuurlijk verloop, door:
 - o Beëindiging dienstverband
 - o Vermindering werktijdfactor
 - o Bereiken pensioengerechtigde leeftijd
- Inzet op basis van payroll
- Inzet in de vervangingspool
- Beëindiging van tijdelijke aanstellingen

De beleidsmedewerkster P&O werkt aan het ontwikkelen van gezondheidsbeleid en het actualiseren van het Bravoo-handboek personeel, waarvan de volgende onderdelen deel uitmaken:

- Normjaartaak en taakbeleid
- Aannamebeleid
- Gesprekkencyclus
- Intern mobiliteitsbeleid
- Kwaliteitsbeleid
- Ziekteverzuimbeleid
- Vervangingsbeleid
- Functiebevordering

In het verslagjaar is ook in samenwerking met Leerrijk! het Beleid Startende leerkrachten verder geformuleerd. Het beleid Functiemix is komen te vervallen naar aanleiding van de ontwikkelingen in de CAO-PO (vervallen van LA en LB functies waarvoor de L10 en L11 functies in de plaats gekomen zijn). Hiervoor in de plaats is het beleid Functiebevordering gekomen.

Het personeelsbeleid van Stichting Bravoo is gericht op het behoud van werkgelegenheid en het realiseren van een kwalitatief integraal personeelsbeleid, waardoor de kwaliteit van het onderwijs gegarandeerd kan worden. De ontwikkelingen op de regionale arbeidsmarkt in het onderwijs stellen de schoolbesturen in de regio Midden Brabant voor een opgave. De samenwerkende schoolbesturen

⁴ Met ingang van 1 januari 2019 is de overstap gemaakt van ArboNed naar GWL (Gezond Werken Langstraat)

⁵ Reglementswijzigingen en het verwachte einde van het Vervangingsfonds leiden tot vergrote focus op ziekteverzuim. De mogelijkheden en diverse varianten van eigen risico dragerschap zijn nadrukkelijk onderzocht. In het verslagjaar is deelname aan Plan.V van het Vervangingsfonds gecontinueerd. De (tussentijdse) conclusie van de begeleiders van het Vervangingsfonds luidt dat "we het afgelopen schooljaar een flinke inhaalslag gemaakt hebben op zowel beleidsterrein als op casusniveau en dat we sterk investeren in nog meer groei als professionele organisatie". Deze ontwikkeling heeft zich ook voortgezet in 2019, onder meer blijkend uit een verdere daling van het ziekteverzuim.

willen door de krachten te bundelen, verantwoordelijkheid nemen voor de personele gevolgen van deze ontwikkelingen. Zij doen dit met behoud van bestuurlijke autonomie en met oog voor de verschillen in personeelsbeleid, typen onderwijs en denominatie.

Uitgangspunt is zoals gezegd werkgelegenheidsbeleid, wat betekent dat de termijnen genoemd in de CAO-PO nadrukkelijk bewaakt worden ter voorkoming van mogelijke verplichtingen aan medewerkers met een tijdelijke aanstelling. Op deze wijze wil stichting Bravoo mogelijke uitkeringen na ontslag beheersbaar houden, waarbij de wettelijke eisen (o.a. instroomtoets) van het Participatiefonds uitgangspunt zijn. Daarvoor wordt periodiek overleg gevoerd met de regioadviseur dan wel re-integratiedeskundigen van het Participatiefonds/Vervangingsfonds.

Het terugdringen van het ziekteverzuim was reden om ons aan te sluiten bij Plan-V van het Vervangingsfonds. Door het opheffen van de verplichte aansluiting bij het Vervangingsfonds en het hieruit resulterende eigen risicodragerschap wil Bravoo bereiken om het ziekteverzuim in 2019 tot 4% te hebben teruggebracht. Zoals uit onderstaande cijfers blijkt is er sprake van een positieve ontwikkeling.

In het kader van een ESF-subsidie ten behoeve van de ontwikkeling van de interne Bravoo organisatie is in 2015 een onderzoek uitgevoerd naar de vergroting van duurzame inzetbaarheid. Enkele herkenbare thema's in het onderzoeksrapport zijn:

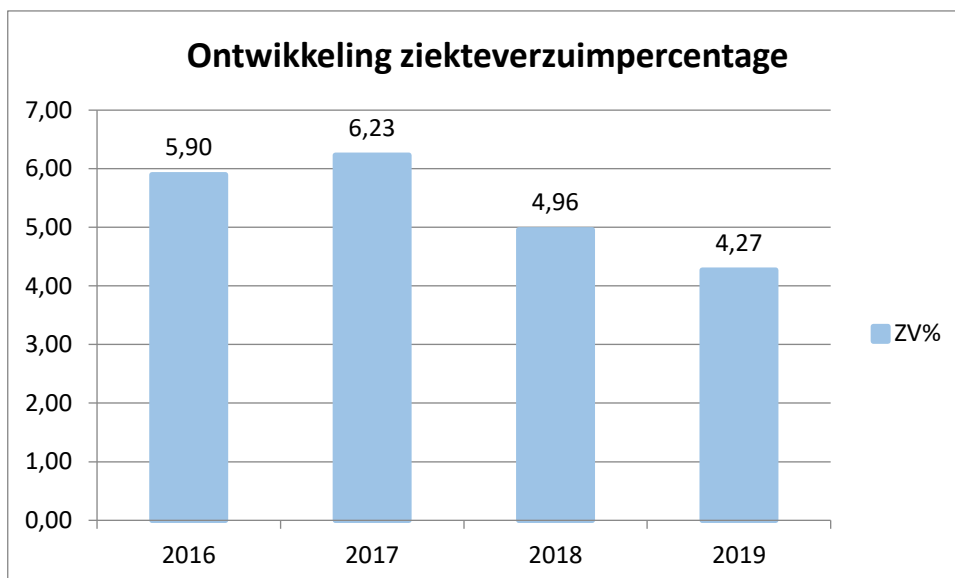
- de (beleving van) werkdruk, werklust en werkstress;
- passend onderwijs (o.a. handelingsplannen en gesprekken met ouders);
- functioneren, ontwikkeling en mobiliteit;
- verzuim;
- professioneel werkklimaat (feedback geven en ontvangen);
- het gesprek tussen medewerker en leidinggevende.

In de afgelopen jaren is door de directeuren actief op bovenstaande thema's gestuurd. Een overzicht van de ontwikkeling van het ziekteverzuim over 2019 per kwartaal inclusief de meldingsfrequentie (tussen haakjes de cijfers over 2018):

2019	Ziekteverzuim%	Meldingsfrequentie
1 ^e kwartaal	4,66 (7,84)	0,30 (0,38)
2 ^e kwartaal	3,75 (5,06)	0,21 (0,17)
3 ^e kwartaal	2,93 (3,61)	0,10 (0,13)
4 ^e kwartaal	5,88 (3,48)	0,28 (0,19)

Een overzicht van de ontwikkeling over de afgelopen jaren:

Verslagjaar	ZV%	Meldingsfrequentie
2016	5,90	1,22
2017	6,23	0,92
2018	4,96	0,92
2019	4,27	0,28

We concluderen dat onze beleidsinspanningen in de afgelopen jaren op het gebied van gezondheidsbeleid, o.a. bewustwording bij directeuren door deelname aan Plan-V, zich vertalen in een positieve ontwikkeling van het ziekteverzuim.

Onderwijskwaliteit

Kwaliteitszorg staat al jaren hoog op de agenda van onze scholen. Alle scholen hebben in 2019 een basisarrangement/voldoende van de onderwijsinspectie.⁶

In 2019 heeft voor de eerste keer het bestuursonderzoek⁷ door de onderwijsinspectie op basis van het nieuwe toezichtskader plaatsgevonden.

De inspectie heeft met verschillende geledingen (GMR, RvT, directeuren en bestuur) gesproken en tevens een bezoek gebracht aan:

- Van der Heijden
- De Hoef/Hugo, locatie Hoef
- Krullebaar
- Den Bussel

In dit onderzoek⁸ constateert de inspectie dat:

- Bravoo de Code Goed bestuur volgt
- er sprake is van een open en transparante cultuur
- er een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling is tussen het intern toezicht, het bestuur, de schoolleiding en de leraren
- door alle gesprekspartners aangegeven is dat er sprake is van een professionele cultuur, waarin iedereen open met elkaar kan communiceren
- directeuren zich echt ondersteund voelen door de medewerkers van het bestuurskantoor

Er zijn door de inspectie geen tekortkomingen geconstateerd bij de overige wettelijke vereisten (aanwezigheid schoolgids, vrijwilligheid ouderbijdrage en aanwezigheid meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld). Wij constateren dat de interne werkwijzen en procedures door de medewerkers van het bestuurskantoor en op de scholen dus goed functioneren. Wij ervaren de constatering van de inspectie "dat er geen zaken zijn die beter moeten" als een duidelijk signaal dat Bravoo op de goede weg is.

⁶ Tot 1 augustus 2017 oordeelde de inspectie met de omschrijvingen: zeer zwak, zwak of basisarrangement; vanaf 1 augustus 2017 luiden de oordelen: zeer zwak, onvoldoende, voldoende of (de waardering) Goed.

⁷ De tekst van het volledige bestuursonderzoek is terug te vinden op de site van de onderwijsinspectie: www.onderwijsinspectie.nl

⁸ Vastgesteld op 20 september 2019

Op alle scholen is de schoolbevolking zeer gevarieerd. De leerlingen komen uit een grote variatie van laag-, middel- en hoogopgeleide ouders. De wijk waarin de school staat is hierbij een mede bepalende factor. De leerlingen met een migratieachtergrond zijn niet evenredig verdeeld over onze scholen. Het varieert van enkele leerlingen met een migratieachtergrond tot meer dan de helft van het totaal. Ook in 2019 zijn de gegevens van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs waarin uitgebreide informatie omtrent populatiesamenstelling, gezinssamenstelling, verwijzingen naar (s)bo, zittenblijven en adviezen voortgezet onderwijs per school besproken in de kwartaalgesprekken. Op elke school zijn deze gegevens besproken door de directeur met het (management)team en interne begeleiders.

In het kader van het project "zelfevaluatie en visitatie" is een aantal scholingen voor directeuren verzorgd; In het meerjarenformatieplan is opgenomen dat scholen een beroep kunnen doen op een frictiepot voor het oplossen voor formatieve fricties. We gaan deze frictiepot omvormen tot een kwaliteitszorgfonds waarop scholen een (tijdelijk) beroep kunnen doen voor een kwaliteitsimpuls voor specifiek nieuw beleid. Het nieuwe begrotingsprogramma Cogix leidt tevens tot een nieuw allocatiemodel, waarbij zowel materiele als personele lasten op schoolniveau komen te liggen. Op die wijze komt de sturing daar te liggen waar deze hoort, bij de directeur. Binnen Bravoo worden bijna alle middelen aan de scholen toegekend. Uitzondering daarop is een deel van de middelen in het kader van Passend Onderwijs. De zware ondersteuning en de middelen ten behoeve van de leergemeenschappen worden bovenschools verwerkt.

Er vindt een afdracht (mindering baten) vanuit de scholen plaats aan bovenschools van 15% van de Rijksbijdragen. Van dit percentage is 12% bedoeld om bovenschoolse/gezamenlijke kosten te bekostigen. Denk hierbij aan de bovenschoolse formatie en daarmee samenhangende huisvestingslasten, kosten grootschalig onderhoud inclusief de jaarlijkse onderhoudscontracten van de installaties, de kosten van het externe administratiekantoor, de kosten van de accountant en contributies aan de besturenorganisaties.

De overige 3% wordt gebruikt voor het kwaliteitsfonds. Daaruit worden kosten betaald om individuele scholen te ondersteunen/faciliteren ten behoeve van de kwaliteit van het onderwijs. Daarnaast worden er medewerkers (deels) mee bekostigd die bezig zijn met taalontwikkeling, plusklassen, inzet ten behoeve van GMR-taken, interne audits en de kosten voor zij-instromers.

Wij willen dat elke school minimaal het basisarrangement heeft, waarbij er zo mogelijk minimaal 2 excellente scholen zijn. Op 2 scholen vindt die voorbereiding op excellentie inmiddels plaats. In het kader van Passend onderwijs is voor iedere school een ondersteuningsprofiel bepaald. In de komende beleidsperiode moet iedere school minimaal aan het bepaalde ondersteuningsprofiel voldoen. Nadrukkelijke aandacht voor meer- en hoogbegaafde kinderen maakt hier integraal deel van uit.

Stichting Bravoo "staat". De elementen om door te groeien van een organisatie van professionals naar een professionele organisatie zijn aanwezig. Het is nu zaak om hier verder werk van te maken en het "leren van elkaar" op alle niveaus actief te bevorderen. In 2020 willen wij hebben bereikt dat elke school bezocht is door een auditgroep die een rapport voor het college van bestuur opstelt op het gebied van de onderwijskwaliteit en opbrengsten. In 2019 is in totaal op 7 van de 13 scholen (54%) een audit uitgevoerd:

- Krullevaar
- Biezenkring
- Hugo
- Westerkim
- Touwladder
- Vlinderboom
- Den Bussel

In 2019 is de competentie thermometer als kwaliteitsverbeteringsinstrument verder ingezet. Vier directeuren zijn geschoold in de afname van dit instrument om de bekwaamheid van de leerkrachten in kaart te brengen.

Directeuren van "kleine" scholen hebben een leerkring ingericht waarin samengewerkt wordt bij thema's die bij deze scholen vergelijkbaar zijn (zoals groepsindeling en thematisch onderwijs), gezamenlijke scholing op het gebied van bv. opbrengstgericht werken en collegiale consultatie.

We houden een actueel overzicht bij van de meest recente oordelen van de inspectieonderzoeken per school, deze worden aan alle directeuren ter beschikking gesteld. Regelmatig vindt overleg over de stand van zaken plaats in het directeurenoverleg. Met betrekking tot de eindopbrengsten volgen we een vergelijkbare benadering. In het kwartaalgesprek tussen CvB en schooldirecteur wordt de onderwijskwaliteit per school nadrukkelijk besproken. Scholen rapporteren naar de ouders door middel van een periodieke onderwijskundige nieuwsbrief.

De stand van zaken in 2019 is als volgt:

Kwaliteits-beoordelingen Inspectie	Springplank	Villa Vlinderhof	van der Heijden	Radonkel	Krullevaar	Biezenkring	Hoef	Hugo	Westerkim	Touwladder	Start	Vlinderboom	Den Bussel
Oordeel	B.A. ⁹	B.A.	B.A.	B.A.	B.A.	B.A.	B.A.	B.A.	VOLD	B.A.	B.A.	B.A.	B.A.
Jaar inspectie-bezoek	2012	2016	2012	2015	2012	2015	2012	2014	2019	2014	2017	2012	2013
Themaonderzoek ¹⁰	2019		2019		2019	2019	2019			2019		2019	2019

Opbrengstgericht werken heeft een centrale plek gekregen op zowel stichtings- als schoolniveau. De directeuren leggen door middel van schriftelijke kwartaalrapportages verantwoording af aan de voorzitter college van bestuur over het door hen gevoerde beleid. Elke school houdt met behulp van het model Werken met kwaliteitskaarten (Werken met Kwaliteit, C. Bos) de eind- en tussenopbrengsten in het document Opbrengsten bij.

In het verslagjaar is het Netwerk Interne Begeleiders Stichting Bravoo gecontinueerd met als doel door middel van collegiale consultatie de onderwijskwaliteit verder te verbeteren. Op elke school is inmiddels een leraar als talent-coördinator werkzaam die onder leiding van de Deskundige Bevoegd Gezag verschillende keren samenkomen waarbij ook afstemming plaatsvindt met de Plusklassen waar kinderen die meer- en/of hoogbegaafd zijn in een specifieke groep les krijgen. In 2019 zijn drie (3) Plusklassen¹¹ georganiseerd op de volgende scholen:

- OBS De Touwladder in Kaatsheuvel
- OBS de Krullevaar in Sprang Capelle
- OBS De Biezenkring in Dongen

⁹ B.A.= Basisarrangement; VOLD = Voldoende (zie ook voetnoot 6)

¹⁰ Themaonderzoeken in het kader van De Staat van het Onderwijs, bijvoorbeeld: didactisch handelen, VVE, registratie aan- en afwezigheid, passend onderwijs of schoolleiderschap. Hiervan volgt geen separaat onderzoeksverslag.

¹¹ De nieuwsbrieven van de Plusklassen worden gepubliceerd op de site van Bravoo

Een overzicht van de eindopbrengsten¹² over de laatste 3 jaren:

Opbrengsten 2016-2018	2017	2018	2019
De Springplank	G	G	BG
Villa Vlinderhof	G	G	BG
Van der Heijden	OG	G	OG
De Radonkel	OG	¹³	OG
De Krullebaar	Gd	G	OG
De Biezenkring	G	G	OG
De Hoef	G	G	G
De Hugo	OG	G	G
Westerkim	OG	OG	G
De Touw ladder	G	Gd	Gd
De Start	OG	Gd	G
De Vlinderboom	OG	G	G
Den Bussel	Gd	Gd	G

Alle Bravo-scholen werken gericht aan het verder verbeteren van de opbrengsten. Daarover wordt ook in het kwartaalgesprek dat het CvB met de schooldirecteur voert, gesproken.

Huisvesting

Wij willen dat kinderen les krijgen in een schone, veilige en uitdagende leeromgeving. Vanwege de te verwachten krimp van het leerlingaantal ontstaat leegstand in de scholen. Dit leidt tot een forse daling van inkomsten zonder dat de kosten in gelijke omvang afnemen. In de komende periode zal gewerkt worden aan herbezetting van de leegstand. De voorkeur gaat daarbij uit naar herbezetting door bij de onderwijsfunctie passende partijen waardoor de realisatie van Integrale Kind Centra verder gestalte krijgt. Daar waar dit niet gerealiseerd kan worden zal het afstoten van (delen van) schoolgebouwen door deze aan de onderwijsbestemming te (laten) onttrekken bevorderd worden. Bravo is niet de enige organisatie die met krimp te maken krijgt. Dat is de reden de regionale procesbegeleiding om leerlingendaling in het onderwijs het hoofd te bieden uit te voeren in de gemeenten Dongen, Loon op Zand en Waalwijk, eenzelfde proces is voor de gemeente Geertruidenberg in 2018 van start gegaan.

Huisvesting van instellingen voor kinderopvang in schoolgebouwen moet leiden tot nauwe samenwerking met de school teneinde een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen mogelijk te maken. Deze samenwerking willen we eerst inhoudelijk vorm geven. Op termijn kan ook gedacht worden over een nauwere bestuurlijke samenwerking met betreffende voorzieningen. Een belangrijke voorwaarde daarbij is dat van toepassing zijnde wetgeving helder (geworden) moet zijn en de eventuele risico's beperkt en overzichtelijk.

¹² Sommige scholen gebruiken de CITO, anderen gebruiken de IEP, AMN of Route8

¹³ In 2018 waren er geen leerlingen in groep 8

Begin 2018 ontvingen we de rapportage over de verduurzaming van de schoolgebouwen voor primair onderwijs in de gemeente Loon op Zand¹⁴. Aanleiding voor de rapportage is het onderzoeken van mogelijkheden voor verduurzaming (energiebesparing en –opwekking) van de schoolgebouwen en verbetering van de installaties voor het verkrijgen van een gezond, fris en comfortabel binnenklimaat in de school. Het doel is nadere informatie te verkrijgen over:

- Verbetering luchtkwaliteit
- Verduurzamen van het gebouw ten behoeve van reductie van energiekosten
- De bouw- en installatietechnische opbouw van het gebouw
- De bouwkundige staat van het gebouw
- De technische staat van de installaties
- De eventuele gebreken en onvolkomenheden
- De geraamde kosten van de voorgestelde maatregelen
- Het besparingspotentieel van de afzonderlijke maatregelen met terugverdiendtijd

In 2019 is de Touw ladder ingrijpend gerenoveerd door het vervangen van alle kozijnen en het plaatsen van een nieuwe luchtbehandelingsinstallatie.

Risicobeheersing

Hoewel geen afzonderlijk strategisch beleidsdoel is hier voortdurend aandacht voor. Uitgangspunt is dat alle risico's in hun samenhang, rekening houdend met de doelstellingen van Bravoo, op een geaccepteerd niveau moeten worden gebracht en gehouden. Risicomanagement zorgt ervoor dat de verschillende risico's 'in de hoofden' van bestuur, directeuren en medewerkers voor iedereen inzichtelijk gemaakt zijn. Hierdoor kan een gelijk beeld bestaan over de belangrijkste risico's en ontstaat bij iedereen een sterk risicobewustzijn.

Door het benoemen en uitvoeren van beheersmaatregelen voordat risico's daadwerkelijk zijn opgetreden, is het mogelijk proactief met risico's om te gaan. Het past niet om af te wachten tot risico's optreden, wij ontwikkelen preventief beleid om risico's te beheersen. In 2017 -2018 is samen met accountantskantoor Govers¹⁵ een meer kwantitatieve risicoanalyse opgesteld.

In 2018 is op elke school de RI&E geactualiseerd, er zijn op twee scholen vervolgccontroles uitgevoerd en er is door de preventiemedewerker een nieuw Plan van Aanpak opgesteld.

AVG

Sinds 2018 is Stichting Bravoo volop bezig om de AVG-wetgeving invulling te geven. Er is met de CED-groep een contract aangegaan voor het gebruik van de diensten van een Functionaris Gegevensbescherming. Er is intern een Security Officer (SO) aangesteld.

Diverse scholingen zijn ingezet voor directeuren, SO, leerkrachten en OOP om zich bewust te worden van het belang van de bescherming van persoonsgegevens en om hen vervolgens handvatten te bieden hoe met deze gegevens veilig om te gaan.

Daartoe zijn de volgende beleidsdocumenten opgesteld:

- Het Handboek Informatiebeveiliging en Privacy
- Het IBP beleid
- Een privacytoelichting en -verklaring
- Een privacyreglement
- Responsible disclosure voor medewerkers
- Responsible disclosure voor leerlingen

Vanuit deze beleidsdocumenten zijn weer vele praktische documenten ontstaan, zoals:

- Diverse geheimhoudingsverklaringen
- Document rechten van betrokkenen
- Document inhoud leerlingdossiers
- Gegevensverstrekkingstabel, etc.

¹⁴ Opgesteld door Scholen van Morgen, Rotterdam

¹⁵ Vanaf 1 januari 2018 is de nieuwe naam: Wijs accountants

Voor stichting Bravo is in kaart gebracht met welke externe partijen Bravo zaken doet. Daarmee zijn verwerkerovereenkomsten afgesloten. Deze zijn vervolgens bijeen gebracht in een verwerkingsregister.

De voorzitter CvB en de SO hebben een AVG netwerkbijeenkomst bijgewoond voor bestuurders en SO's.

In 2019 zijn er twee schoolbezoeken en een bestuursbezoek geweest om te bekijken of alle zaken rondom AVG op orde zijn. Van deze bezoeken zijn evaluatierapporten opgesteld en besproken met de voorzitter CvB en SO. De aandachtspunten zijn verzameld in een overzicht en besproken met directeuren.

In het voorjaar van 2019 hebben de GMR en de RvT een verslag gekregen van de SO met alle zaken die zijn ondernomen op het gebied van AVG.

Er zijn in 2019 geen datalekken geweest binnen stichting Bravo en geen verzoeken tot inzage in het kind- en of personeelsdossier.

Ontwikkeling leerlingaantallen

De ontwikkeling van de leerlingaantallen wordt gevolgd door een jaarlijkse actualisatie van de leerling prognoses op te stellen. Tijdens het schooljaar wordt per eerste van de maand de tussentijdse instroom via Bron per school bijgehouden.

Leerlingprognose

Bij het opstellen van het Meerjaren formatieplan in januari 2020 is rekening gehouden met onderstaande prognose.

	Teldatum 1 oktober	2018	2019	2020	2021	2022
04GF	De Springplank	57	52	57	54	54
08EE	Villa Vlinderhof	543	543	545	522	505
08SY	Van der Heijden	86	86	83	82	83
08SY01	De Radonkel	71	71	68	68	68
09EI	De Krullebaar	67	72	62	60	60
09QZ	De Biezenkring	192	186	183	178	178
09RG	De Hoef-Hugo	426	408	433	450	455
10KX	Westerkim	82	79	70	65	65
18KV	De Touw ladder	169	162	165	170	178
18KV01	De Start	28	22	23	24	27
18MF	De Vlinderboom	75	71	70	70	70
22KS	Den Bussel	285	284	284	284	284
	Totaal	2081	2036	2043	2027	2027

Op 1 oktober 2019 waren er 2036 leerlingen ingeschreven op Bravo-scholen, dat is ten opzichte van het jaar daarvoor 45 leerlingen minder en waren er 12 leerlingen méér dan in de prognose uit 2018. Bovenstaande is gebaseerd op gegevens uit sept/okt 2019. Uit de formatiegesprekken 2020-2021 blijkt dat er sprake is van een lichte afname op een aantal scholen.

Teruglopende leerlingaantallen hebben ook gevolgen voor de instandhouding van de scholen. Bravo wil op zoveel mogelijk plaatsen openbare basisscholen in stand houden.

De beschikkingen op basis waarvan de scholen en nevenvestigingen in stand (kunnen) worden gehouden, worden jaarlijks systematisch aangevraagd en bijgehouden:

School	Uitzonderingsbepalingen
Van der Heijden (08SY)	Obs van der Heijden wordt gedurende de periode van 1 augustus 2018 tot 1 augustus 2019 in stand gehouden. De gemiddelde schoolgrootte voldoet aan het wettelijk vereiste en het aantal leerlingen bedraagt 23 of meer per 1-10-2018. (Art. 157 WPO)
De Radonkel (08SY-01)	Obs De Radonkel wordt gedurende de periode van 1 augustus 2018 tot 1 augustus 2019 als nevenvestiging 08SY-01 van Obs van der Heijden in stand gehouden op basis van het criterium dat de school meer dan 50 leerlingen heeft per 1-10-2018 en dat er binnen een straal van 3 km geen openbare school ligt. (Art. 158 lid 1b WPO)
De Start (18KV-01)	Obs De Start wordt gedurende de periode van 1 augustus 2020 tot 1 augustus 2021 als nevenvestiging 18KV-01 van Obs De Touw ladder in stand gehouden op basis van het criterium dat de school nog geen 3 achtereenvolgende jaren niet voldaan heeft aan de in artikel 158 lid 1 WPO genoemde voorwaarden voor bekostiging. Per 1-10-19 zijn er 22 leerlingen op school aanwezig. Dit is de eerste maal dat het leerlingenaantal minder dan 23 is. We zijn hierover in gesprek met de gemeente.
De Vlinderboom (18MF)	Obs de Vlinderboom wordt gedurende de periode van 1 augustus 2018 tot 1 augustus 2019 in stand gehouden. De gemiddelde schoolgrootte voldoet aan het wettelijk vereiste en het aantal leerlingen bedraagt 23 of meer per 1-10-2018. (Art. 157 WPO)
Westerkim (10KX)	Obs Westerkim wordt gedurende de periode van 1 augustus 2018 tot 1 augustus 2019 in stand gehouden. De gemiddelde schoolgrootte voldoet aan het wettelijk vereiste en het aantal leerlingen bedraagt 23 of meer per 1-10-2018. (Art. 157 WPO)

Vanaf 1 augustus 2018 zijn de volgende opheffingsnormen¹⁶ geldig:

Gemeente	Nieuwe norm	Oude norm (tot 010818)
Gemeente Waalwijk (kern)	153	143
Gemeente Waalwijk (buitengebied)	49	65
Gemeente Dongen (kern)	155	156
Gemeente Dongen (buitengebied)	45	44
Gemeente Geertruidenberg	126	127
Gemeente Loon op Zand	89	98

Daarnaast houden we jaarlijks ons marktaandeel per gemeente en per kern bij. Eveneens vragen we jaarlijks aan VOS/ABB om de ontwikkeling van het leerlingaantal van Bravoo te benchmarken met de landelijke ontwikkeling in het openbaar onderwijs. Elders in dit verslag is daarvan de meest actuele versie opgenomen. In 2009 is gestart met een campagne omtrent PR. Dit heeft geresulteerd in een meer professionele aanpak bij de wijze (onder andere via diverse advertentie-uitingen) waarop scholen zich presenteren naar toekomstige ouders en leerlingen. Op de website van de stichting wordt regelmatig verslag gedaan van de wijze waarop onze scholen zich in de verschillende (regionale) kranten presenteren. In een krimpende markt zijn wij in staat gebleken ons leerlingaantal minimaal te stabiliseren.

Wij zijn van mening dat we de risico's met betrekking tot de ontwikkelingen van het leerlingaantal op een goede manier in kaart brengen en houden.

¹⁶ Bron: Staatscourant 25 oktober 2017, deze Regeling aanpassing van de stichtings- en opheffingsnormen voor het basisonderwijs treedt in werking met ingang van 1 augustus 2018 en vervalt met ingang van 1 augustus 2023

Toegankelijkheid

De volgende aspecten hebben het afgelopen kalenderjaar de nodige aandacht gekregen:

- Instroom
- Uitstroom
- Onderwijsachterstanden
- Tussenschoolse opvang

In de afgelopen jaren heeft ook Bravoo met krimp van het leerlingaantal in midden Brabant te maken gekregen. Bij het volgende overzicht kan echter de conclusie getrokken worden dat de krimp achterbleef bij de prognoses die wij jaarlijks actualiseren. Sinds 2009 is het leerlingaantal met 3,82% gekrompen, per 1 oktober 2019 zijn er 81 leerlingen minder ingeschreven op Bravoo-scholen als we dat vergelijken met 1 oktober 2009.

Jaar	Leerlingaantal	absoluut	%	Index
2009	2117			100
2010	2108	-9	-0,4%	100
2011	2138	30	1,4%	101
2012	2094	-44	-2,1%	99
2013	2132	38	1,8%	101
2014	2136	4	0,2%	101
2015	2111	-25	-1,2%	100
2016	2092	-19	-0,9%	99
2017	2089	-3	-0,1%	99
2018	2081	-8	-0,4%	98
2019	2036	-45	-2%	96
Totaal	-81	-81	-3,82%	

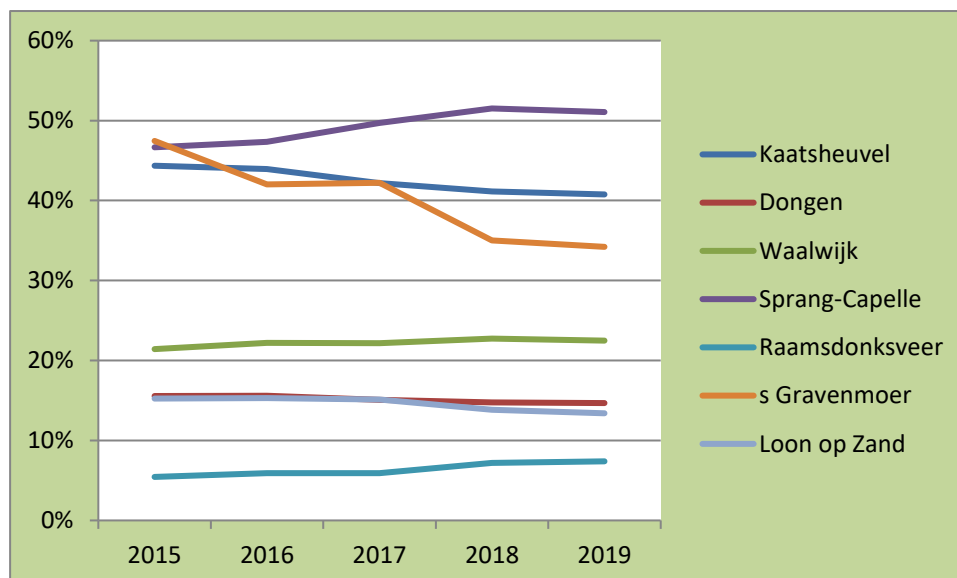
Hoe doet Bravoo het landelijk gezien? Op ons verzoek heeft VOS/ABB de leerlingaantallen van Bravoo afgezet tegen de landelijke aantallen in het openbaar primair onderwijs. Hieruit blijkt dat de landelijke krimp in het openbaar primair onderwijs over de jaren 2009-2018 10,8% bedraagt¹⁷.

Onze scholen liggen in vier gemeenten. Per kern is een omgevingsanalyse gemaakt waarbij het aandeel van onze scholen wordt vergeleken met scholen van andere stichtingen. Deze analyse wordt jaarlijks op basis van de 1 oktobertelling geactualiseerd. Hieronder geven we de ontwikkeling van het marktaandeel van Bravoo-scholen in de afgelopen jaren (2015-2019) weer.

¹⁷ Bron: mail van VOS/ABB (Marleen Lammers), 21 februari 2019

Marktaandeel per kern					
Kaatsheuvel	2015	2016	2017	2018	2019
marktaandeel BRAVOO	44%	44%	42%	41%	41%
Dongen	2015	2016	2017	2018	2019
marktaandeel BRAVOO	16%	16%	15%	15%	15%
Waalwijk	2015	2016	2017	2018	2019
marktaandeel BRAVOO	21%	22%	22%	23%	22%
Sprang-Capelle	2015	2016	2017	2018	2019
marktaandeel BRAVOO	47%	47%	50%	52%	51%
Raamsdonksveer	2015	2016	2017	2018	2019
marktaandeel BRAVOO	5%	6%	6%	7%	7%
s Gravenmoer	2015	2016	2017	2018	2019
marktaandeel BRAVOO	47%	42%	42%	35%	34%
Loon op Zand	2015	2016	2017	2018	2019
marktaandeel BRAVOO	15%	15%	15%	14%	13%

Marktaandeel per kern 2015-2019

Vanwege de bijzondere positie als enige school in de kern De Moer, is OBS De Start in dit overzicht niet meegenomen. De school, een nevenvestiging van OBS De Touwladder, telde op 1 oktober 2019 22 leerlingen. Dat is een (1) leerling onder de opheffingsnorm. Samen met de gemeente zijn we in gesprek om te kijken hoe we het tij kunnen keren.

Onderwijsbeleid, beheer en organisatie

In het kader van het voornemen tot fusie tussen Bravoo en Leerrijk! is er vanaf 2012 een uitgebreid onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de leerlingaantallen van beide organisaties. Bravoo en Leerrijk! hebben in 2018 de voorbereiding tot fusie verder verkend. Begin 2019 zijn er voor beide stichtingen afzonderlijk bijeenkomsten georganiseerd voor directeuren, RvT en GMR om een standpunt inzake fusie voor te bereiden. In 2019 werd duidelijk dat een fusie voor het CvB van Leerrijk! een stap te ver was en dat zij eerst invulling wilden geven aan de opvolging van een nieuw (eenhoofdig) CvB in 2020 door de RvT van Leerrijk!

Communicatie met omgeving

De volgende aspecten hebben het afgelopen kalenderjaar de nodige aandacht gekregen:

- Vier gemeenten: overleg op het gebied van onderwijs- en huisvestingszaken (w.o. Op Overeenstemming Gericht Overleg) en het verder ontwikkelen van afspraken binnen de Locale Educatieve Agenda;
- De communicatie door de verschillende scholen met hun directe schoolomgeving in de wijk. Dit gebeurde onder andere via de website van Bravoo (www.stichtingbravoo.nl), de websites van alle afzonderlijke Bravoo-scholen, maar ook door het Bravoo magazine. Daarnaast is tijdens de open dagen de plek van elke school in de wijk door middel van advertenties in de huis aan huis bladen onder de aandacht gebracht. Onder het kopje "Nieuws" wordt op de website van Bravoo bijgehouden op welke wijze scholen zich presenteren aan hun omgeving:

Klachtenprocedure en klachtenafhandeling

In het verslagjaar zijn er geen formele klachten binnengekomen.

Personele bezetting

Het functiebouwwerk van stichting Bravoo bestaat uit de volgende functies, uitgesplitst naar verschillende functiecategorieën, waardoor de organisatiestructuur in relatie tot de verantwoordelijkheid in beeld gebracht wordt.

Functiebouwwerk

Funcatiecategorie	Funcaties	Verantwoording
Bestuur	<ul style="list-style-type: none"> Voorzitter College van Bestuur 	Bevoegd gezag, werkgever en eindverantwoordelijk voor de stichting; Functiebeschrijving aanwezig
Directie (DIR)	<ul style="list-style-type: none"> Directeur 	functiebeschrijving: CAO-PO 2016-2017 Bijlage VII-A
	<ul style="list-style-type: none"> Adjunct directeur 	functiebeschrijving: CAO-PO 2016-2017 Bijlage VII-A
Onderwijsgevend personeel (OP)	<ul style="list-style-type: none"> Leerkracht L10 	functiebeschrijving: CAO-PO 2016-2017 Bijlage VII-B
	<ul style="list-style-type: none"> Leerkracht L11: via de procedure Functiebevordering¹⁸ kan een leerkracht een beroep doen om voor een schaal L11 in aanmerking te 	Zie functiebeschrijving in document functiebevordering; de extra verantwoordelijkheid blijkt uit de inzet op de school/scholen
	<ul style="list-style-type: none"> Vakleerkracht: op een aantal scholen fungeert een vakleeraar voor diverse vakken (bijvoorbeeld voor muziek of gymnastiek) die gewaardeerd wordt als groepsleerkracht 	Zie leerkracht LA
	<ul style="list-style-type: none"> Senior Leerkracht: via de herziene procedure invoering functiemix bij Stichting BRAVOO is het mogelijk om als Senior Leerkracht ingeschaald te worden in een LB-functie 	Functiebeschrijving aanwezig
	<ul style="list-style-type: none"> Leerkracht in Opleiding (LIO) 	CAO-PO 2016-2017 Bijlage ID
Onderwijsondersteunend personeel (OOP)	<ul style="list-style-type: none"> Controller 	functiebeschrijving aanwezig
	<ul style="list-style-type: none"> Beleidsmedewerker P & O 	functiebeschrijving aanwezig
	<ul style="list-style-type: none"> Medewerker financiële administratie 	functiebeschrijving aanwezig
	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurssecretaresse 	functiebeschrijving aanwezig
	<ul style="list-style-type: none"> Onderwijsassistent 	functiebeschrijving: CAO-PO 2016-2017 Bijlage VII-C 5c
	<ul style="list-style-type: none"> Conciërge 	functiebeschrijving: CAO-PO 2016-2017 Bijlage VII-C 3
	<ul style="list-style-type: none"> Medewerker schoonmaak 	

¹⁸ Voorheen kenden we een procedure invoering functiemix, in 2018 is deze naar aanleiding van het wegvallen van de functiemix herschreven tot de procedure Functiebevordering die in 2019 vastgesteld zal worden.

Financiële analyse, ontwikkelingen verslagjaar

In deze paragraaf worden alle bedragen die betrekking hebben op balans en exploitatie in Euro's afgerond op duizendtallen (€ K).

Het resultaat 2019 is € 737K positief (begroot: € 108K positief).

Gedurende de eerste 7 maanden van 2019 waren de resultaten in lijn met de begroting. Vanaf 1 aug 2019 zijn de werkdrukmiddelen verder opgehoogd, heeft aanpassing naar boven van de bekostiging 2019-2020 plaatsgevonden en ten slotte heeft in december een eenmalige Rijksuitkering van € 206K plaatsgevonden ten behoeve van de dekking CAO-betalingen in 2020. Geen van deze posten was begroot.

Bij het opstellen van begroting 2019 is weer gebruik gemaakt van begrotingsapplicatie Cogix. Nieuwe bekostigingsregels worden pas in de begroting gehanteerd als zij concreet zijn gepubliceerd. Het gevolg van deze voorzichtigheid is in 2019 geweest dat de groei van de bekostiging maar voor een zeer klein deel was opgenomen in de begroting omdat er niet meer concrete bekostigingsinformatie beschikbaar was op het moment van begroten.

Onderstaande opstelling geeft het resultaat in vergelijking met begroting en voorgaand jaar.

Staat van baten en lasten				
	2019	Begroot 2019	2018	Realisatie- Begroting
	€	€	€	€
Baten				
Rijksbijdragen	13.648	12.906	12.753	742
Overige overheid	61	96	10	-35
Overige baten	214	136	162	77
Totaal baten	13.923	13.138	12.925	784
Lasten				
Personeelslasten	10.618	10.589	10.258	29
Afschrijvingen	238	244	258	-6
Huisvestingslasten	1.266	1.191	1.134	75
Overige lasten	1.077	1.015	1.003	62
Totaal lasten	13.199	13.040	12.653	159
Saldo baten en lasten	723	98	271	625
Financiële baten-lasten	13	10	0	3
Resultaat	737	108	271	628

Rijksbijdragen (baten + € 742K)

Belangrijkste verschillen zijn de eenmalige uitkering in december 2019 (€ 206K), opnieuw ophoging werkdrukmiddelen per 1 aug 2019, de middelen ten behoeve van achterstandskinderen waren behoorlijk (€ 223K) hoger dan begroot. Ten slotte hebben aanpassingen van de bekostiging 2018-2019 en 2019-2020 nog invloed gehad op de hogere baten (€ 160K). Daar staat tegenover dat de begrote lumps-sum personeel en materiele instandhouding zo'n € 37K te hoog zijn geweest.

De overdrachten vanuit de Samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs (SWV) waren €241K hoger dan begroot. Dit bestaat grotendeels uit 2 posten. Ten eerste is er voor meer leerlingen een arrangement toegekend (€ 60K) en de 2019 zijn de incidentele middelen (€ 128K) ontvangen in 2018 ingezet.

Overige Overheidsbijdragen (baten - € 35K)

Onder deze noemer worden vooral bijdragen van gemeenten verantwoord, bijvoorbeeld bijdragen voor gymzalen of een bijdrage voor een kleine school. In 2019 is geen bijdrage verwerkt inzake "de start".

Overige Baten (baten + € 77K)

De begrote Overige baten bestonden in hoofdzaak uit Verhuur en medegebruik, Detachering en Subsidies. Het verschil wordt grotendeels veroorzaakt doordat er meer (€ 60K) personeel ingezet is buiten de stichting. Dat is vooral via het regionale transfer centrum (RTC) gegaan.

Personele Lasten (+ € 29K)

De werkgeverslasten zijn € 28K hoger dan begroot. Dat wordt veroorzaakt doordat er meer formatie is ingezet dan begroot. Daar staat tegenover dat er minder vervangingskosten (€ 73K) zijn dan begroot en er inhoudingen op de salarissen hebben plaatsgevonden ten gevolge van de stakingen van € 14K. Ten slotte is het zo dat er minder (€ 81K) inleen van personeel is geweest dan begroot.

Ook zijn de Arbo-kosten (€ 24K) lager dan begroot en is er nog een positieve afrekening vanuit het vervangingsfonds over 2018 ontvangen van € 26K. Vervolgens zijn er wervingskosten (€ 36K) welke niet begroot waren. Tenslotte is er een overschrijding in de kosten van interim-management (realisatie k€ 166, begroot k€ 70) doordat op meerdere van de scholen gedurende een deel van het jaar inzet van een interim directeur noodzakelijk was

Afschrijvingen (- € 6K)

Huisvestingslasten (+ € 75K)

In 2019 heeft een aanvullende dotatie aan de voorziening onderhoud van € 80K plaatsgevonden. Dit om de meerkosten van het project Touwladder te dekken. Voor het overige zijn de huurkosten (€ 10K) en kosten voor dagelijks onderhoud wat (€ 20K) lager dan begroot en de kosten voor het onderhoudsbeheer (€ 19K) en energiekosten (€ 10K) juist wat hoger dan begroot.

Overige lasten (+ € 62K)

De overschrijding bij overige lasten is beperkt. De kosten voor Repro (€ 11K), en Software en licenties (€ 25K), Testen en toetsen (€ 58K) ten gevolge van de inzet van de incidentele middelen RSV en de Begeleidingskosten voor leerlingen (€ 51K) ook ten gevolge van de inzet van de incidentele middelen RSV zijn hoger dan begroot. Lager dan begroot zijn vooral de kosten voor leer- en hulpmiddelen (€ 18K) en de overige onderwijskosten (€ 45K).

Financiële baten/ lasten (+ € 3K)

Op de huidige kapitaalmarkten valt, binnen de Wet Belenen en Beleggen, nauwelijks een positief beleggingsrendement te behalen. Toch zijn de ontvangen rentes wat hoger dan begroot en is er in 2019 een klein positief koersresultaat waar in 2018 juist een iets groter negatief koersresultaat behaald werd.

De ontwikkeling van de balans per 31 december 2019 is in onderstaande tabel weergegeven. Per rubriek volgt een toelichting.

Balans			
Activa	31-dec-19	31-dec-18	Vershil
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1.186	1.133	53
Financiële vaste activa	879	1.042	163-
Subtotaal Vaste Activa	2.065	2.175	110-
Vlottende activa			
Vorderingen	1.308	856	452
Liquide middelen	2.056	2.048	8
Subtotaal Vlottende Activa	3.364	2.904	460
Totaal Activa	5.429	5.079	350

Passiva			
Eigen Vermogen	3.690	2.953	737
Voorzieningen			
Voorzieningen Personeel	125	124	1
Voorzieningen Onderhoud	304	535	231-
Subtotaal Voorzieningen	429	659	229-
Kortlopende schulden	1.310	1.468	158-
Totaal Passiva	5.429	5.079	350

Materiele vaste activa

De gezamenlijke investeringen in MVA bedroegen € 291K. Er is voor € 69K in leermiddelen geïnvesteerd, Ruim € 40K in chromebooks, € 34K in touchscreens en 24K aanpassingen bestuurskantoor. De boekwaarde van de aanwezige MVA nam toe met € 53K doordat in 2019 meer geïnvesteerd is in MVA dan er werd afgeschreven.

Financiële vaste activa

Er is sprake van een afname van de boekwaarde. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2019 per saldo 94K is verkocht en doordat een obligatie (€ 70K) die in 2020 afloopt onder de vorderingen is opgenomen. Een uitgebreide toelichting volgt in het treasury verslag.

Vorderingen

Ten opzichte van de balans 2018 zijn de vorderingen met € 452K toegenomen. Dat wordt voor € 210K veroorzaakt door de vordering op de gemeente Loon op Zand inzake de bijdrage Touw ladder, voor € 70K verschuiving van Effecten naar vorderingen i.v.m. aflossing in 2020 en voor bijna € 249K aan vorderingen op de kinderopvang en een van de samenwerkingsverbanden. Ten slotte heeft € 590K van dit saldo betrekking op de

vordering "betaalritme" van het Ministerie van OVW. Dit is een vast terugkerend patroon: in de eerste 5 maanden van ieder schooljaar wordt minder ($41,67\% - 34,55\% = 7,12\%$) dan 5/12 van de bijbehorende baten ontvangen, dit worden vervolgens in eerste 7 maanden van het volgende jaar steeds ontvangen.

Liquide Middelen

De post liquide middelen was € 8K hoger dan per einde 2018.

Eigen Vermogen

De toename van het eigen vermogen wordt geheel verklaard vanuit het resultaat over 2019 (€ 737K). In 2019 is er een bestemmingsreserve gecreëerd van € 367K. dit betreft middelen die in 2019 ontvangen zijn, maar waar de uitgaven in 2020 volgen. In 2020 zal deze bestemmingsreserve weer naar € 0K teruggebracht worden.

Voorzieningen

Stichting Bravo kent een Voorziening Jubilea en een Voorziening Onderhoud, beiden nader toegelicht in de financiële jaarrekening.

In 2019 is naast de reguliere dotatie conform begroting van € 370K nog een bedrag van € 80K extra gedoteerd. Deze is specifiek bedoeld om de meerkosten voor de renovatie van de Touw ladder te dekken. In totaal hebben er onttrekkingen voor een bedrag van € 891K plaatsgevonden. Daarnaast is er eenmalig een bedrag van € 210K vanuit de gemeente Loon op Zand toegezegd. Deze is als overige mutatie zichtbaar gemaakt.

Aan de voorziening jubilea werd € 18K (€ 20K begroot minus € 2K vrijval) gedoteerd en € 16K onttrokken. Bij de vaststelling van de benodigde omvang van de voorziening is een van de uitgangspunten van de berekening gewijzigd. De rekenrente waarmee de toekomstige verplichting "contant wordt gemaakt" is net zoals in 2018 vastgesteld op 1%, rekening houdend met de actuele rentes op kapitaalmarkten.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn € 158K lager dan in het voorgaande verslagjaar. Verplichtingen direct gerelateerd aan salarissen (vakantiegeld, pensioenpremie, loonheffing en sociale lasten) zijn € 51K hoger, Het crediteurensaldo is € 21K hoger. Daar staat tegenover dat van de in 2018 ontvangen middelen € 118K besteed is en de schuld aan de gemeente Geertruidenberg van € 88K voldaan is.

Treasuryverslag

In het treasurystatuut van Stichting Bravo is het beleid inzake beleggen en belenen verwoord. Het treasury statuut is op 7 december 2016 vastgesteld door het College van Bestuur en ondertekend door de Raad van Toezicht.

Voor het dagelijks beheer van de beleggingen werd ook in 2019 gebruik gemaakt van de diensten van een externe vermogensbeheerder (Rabobank), binnen de kaders van de wet Belenen en beleggen.

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de ontwikkeling van de balanswaarde.

Financiële vaste activa (FVA)		
	2019	2018
Balanswaarde 1 januari	1.041.999	776.288
Verkochte FVA (balanswaarde)	-205.884	0
Aankoop FVA (aanschafwaarde)	111.240	273.326
Herrubricering naar vorderingen	-70.000	0
Koersmutaties	1.382	-7.616
Totaal Financiële vaste activa	878.738	1.041.998

Vanwege het voorzichtigheidsprincipe is als balanswaardering het laagste bedrag aangehouden, van enerzijds de aanschafwaarde en anderzijds de koerswaarde op 31 december.

Net als op spaarrekeningen is ook op beleggingen het te verwachten rendement zeer beperkt. De externe beheerder geeft ook aan dat het in deze markt erg moeilijk is om producten aan te schaffen die zowel voldoen

aan de regels als ook een goed rendement maken. In 2019 zijn er 4 mutaties geweest in de portefeuille. Per saldo is er voor € 90K aan nominale waarde verkocht.

Verantwoording werkdruk middelen

In de aanloop naar schooljaar 2018-2019 is duidelijkheid verkregen over de beschikbare middelen voor werkdrukverlaging. Aan de schooldirecteuren is inzicht verstrekt over de omvang van de middelen met een schematisch overzicht (format PO-raad) om tot planmatige inzet te komen. De voorgenomen wijze van inzet is door de directeuren overlegd met het team en de medezeggenschap. Per school is een plan voorgelegd en ondertekend door de MR. Schematisch ziet de begrote besteding van deze middelen er als volgt uit.

Overzicht afspraken scholen werkdrukmiddelen 2018-2019					
BRIN	School	Beschikking	Categorie	Omschrijving	Inzet
04GF	De Springplank	10.111	Professionalisering	Begeleidingstraject Edux	4.810
04GF	De Springplank		Personeel	Inzet vervanging boven cao / Vf	5.301
08EE	Villa Vlinderhof	-	Personeel	Inzet Onderwijsassistent	17.725
08EE	Villa Vlinderhof		Personeel	Inzet Onderwijsassistent	8.863
08EE	Villa Vlinderhof		Personeel	Inleen vanuit MIKZ	13.294
08EE	Villa Vlinderhof		Personeel	Ondersteuning Av DMT (40u x €40)	1.600
08EE	Villa Vlinderhof		Personeel	Facilitair mdw	25.535
08EE	Villa Vlinderhof		Personeel	Adm. Ondersteuning	8.862
08EE	Villa Vlinderhof		Personeel	Gymnastiek inleen	8.360
08SY	Van der Heijden / Rad	-	Personeel	Gewenste werkwijze groepsindeling gerealiseerd	23.244
09EI	De Krullebaar	9.800	Personeel	Personeel vrij voor administr inzet	9.440
09QZ	De Biezenkring	28.155	Personeel	Extra inzet leerkracht verspreid over groepen	17.155
09QZ	De Biezenkring		Personeel	Adm. Kracht	11.000
09RG	De Hoef-Hugo	67.820	Professionalisering	Optimalisering ESIS gebruik	1.000
09RG	De Hoef-Hugo		Overige	App Oudercommunicatie	2.000
09RG	De Hoef-Hugo		Personeel	Concierge / event manager	16.395
09RG	De Hoef-Hugo		Personeel	Inzet Onderwijsassistent	5.465
09RG	De Hoef-Hugo		Personeel	Admin mdw / event manager	17.480
09RG	De Hoef-Hugo		Personeel	Inzet Onderwijsassistent	17.480
09RG	De Hoef-Hugo		Personeel	Inzet Onderwijsassistent	8.000
10KX	OBS Westerkim	15.399	Personeel	Vakleerkracht gym - inhuur	8.144
10KX	OBS Westerkim		Personeel	Inzet invallers	7.255
18KV	Touwladder/Start	32.510	Personeel	Klassenverkleining kleuterbouw, Onderwijsassistent	32.510
18MF	De Vlinderboom	13.066	Personeel	"Extra handen in de klas"	9.341
22KS	Den Bussel	45.265	Personeel	Inzet Onderwijsassistent	45.265
	totaal	222.126			325.524

Inzet naar Categorie	
Overige	2.000
Personeel	317.714
Professionalisering	5.810
Eindtotaal	325.524

Voor het schooljaar 2019-2020 is dezelfde werkwijze gehanteerd. Onderstaande tabel hoort daarbij.

Overzicht afspraken scholen werkdrukmiddelen 2019-2020					
BRIN	School	Beschikking	Categorie	Omschrijving	Inzet
04GF	De Springplank	12.545	Personeel	Formeren 4 groepen ipv 3 groepen	12.500
08EE	Villa Vlinderhof	119.503	Personeel	Ond.ass.	69.739
08EE	Villa Vlinderhof		Personeel	Inzet buurtspportcoaches	16.992
08EE	Villa Vlinderhof		Personeel	Ondersteuning facilitair	34.937
08EE	Villa Vlinderhof		Personeel	Begeleiding bij afnemen AVI-toetsen	1.600
08SY	Van der Heijden / Rad	34.553	Personeel	Formeren 4 groepen en inzet oa 0.6 vdHeijden en 0.3 Radonkel	34.553
09EI	De Krullebaar	14.745	Personeel	Leraar 0.3 bovenmatig tbv uitroosten	10.456
09EI	De Krullebaar		Personeel	4 groepen i.p.v. 3,5 groep	4.289
09QZ	De Biezenkring	42.255	Personeel	Gymlessen door vakdocent gr 3 tm 8	10.896
09QZ	De Biezenkring		Personeel	Ondersteuning II met intensieve ondersteuningsbehoefte	21.359
09QZ	De Biezenkring		Personeel	Formatie tbv enkelvoudige groepn 3 en 4	10.000
09RG	De Hoef-Hugo	93.974	Personeel	Inzet onderwijsass. 1.6 FTE (cf huidig)	46.645
09RG	De Hoef-Hugo		Materieel	Snappet (meerkosten tov verbruiksmat. Besparing)	10.000
09RG	De Hoef-Hugo		Personeel	Formatie tbv calamiteiten en piekdruk	7.000
09RG	De Hoef-Hugo		Personeel	Administratieve ondersteuning	5.000
09RG	De Hoef-Hugo		Personeel	Inzet onderwijsass	12.576
09RG	De Hoef-Hugo		Personeel	Concierge-eventmanager	12.576
09RG	De Hoef-Hugo		Personeel	Formatie tbv calamiteiten en piekdruk	2.000
10KX	OBS Westerkim	18.047	Personeel	Vakleerkracht gym - inhuur	7.264
10KX	OBS Westerkim		Personeel	Bovengemiddelde inzet IB/RT	11.000
18KV	Touwladder/Start	43.356	Personeel	Klassenverkleining kleuterbouw	8.556
18KV	Touwladder/Start		Personeel	Inzet onderwijsass. De Start en combigroep	22.500
18KV	Touwladder/Start		Personeel	Inzet vervangende leerkracht bij groepsbespr. En AVI/DMT	12.300
18MF	De Vlinderboom	16.506	Personeel	"Extra handen in de klas"	9.256
18MF	De Vlinderboom		Personeel	Bewegingsonderwijs (5 uur per week)	7.250
22KS	Den Bussel	62.723	Personeel	Ond.ass 1,0 FTE gr 3 tm 8	44.022
22KS	Den Bussel		Personeel	Ond.ass 0,4 FTE gr 1/2	18.701
	totaal	458.207			463.967

Inzet naar Categorie	
Materieel	10.000
Personeel	453.967
Eindtotaal	463.967

Begroting 2020

De vastgestelde begroting 2020 is opgenomen in onderstaande tabel.

In onderstaande tabel zijn opgenomen: begroting 2020, realisatie 2019 en begroting 2019.

(Nb op het moment van vaststellen van de begroting 2019 werd uitgegaan van een verwacht resultaat 2019, in onderstaande tabel is de werkelijke realisatie conform jaarrekening 2019 opgenomen).

Stg Bravoo Begroting 2020				
		2020	2019	2019
	Omschrijving	Begroot	Realisatie	Begroot
3.1	(Rijks)bijdragen OCW	12.763	13.648	12.906
3.2	Overige overheidsbijdragen	95	61	96
3.5	Overige baten	136	214	136
3	TOTAAL BATEN	12.994	13.923	13.138
4.1	Personele Lasten	10.523	10.618	10.589
4.2	Afschrijvingen	248	238	244
4.3	Huisvestingslasten	1.212	1.266	1.191
4.4	Overige Instellingslasten	1.008	1.077	1.015
4	TOTAAL LASTEN	12.990	13.199	13.040
5	Saldo Financiële baten en lasten	10	13	10
9	RESULTAAT	14	737	108

Continuïteitsparagraaf

In dit bestuursverslag geven wij een samenvatting van de belangrijkste uitgangspunten en ontwikkelingen voor de toekomst.

Bij het opstellen van de MJB is rekening gehouden met de leerling-prognoses, de financiële beleidsdoelen en de onderwijskundige doelen van de organisatie:

Financiële beleidsdoelen	Doelen Bravoo														
Bravoo voldoet aan de kengetallen die de onderwijsinspectie hanteert:	De volgende 5 toekomstuitspraken zijn geformuleerd:														
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Omschrijving Signaleringswaarden</th> </tr> <tr> <th>Waarde</th> <th>grens</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Solvabiliteit 2, ((eigen vermogen + voorzieningen)/totale passiva)</td> <td>< 0,3</td> </tr> <tr> <td>Liquiditeit (current ratio), (vlottende activa/kort vreemd vermogen)</td> <td>< 0,75</td> </tr> <tr> <td>Huisvestingsratio ((huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten)</td> <td>> 0,10</td> </tr> <tr> <td>Weerstandsvermogen, (eigen vermogen/totale baten)</td> <td>< 0,05</td> </tr> <tr> <td>Rentabiliteit (resultaat/totale baten)</td> <td>3-jarig < 0 2-jarig < -0,05</td> </tr> </tbody> </table>	Omschrijving Signaleringswaarden		Waarde	grens	Solvabiliteit 2, ((eigen vermogen + voorzieningen)/totale passiva)	< 0,3	Liquiditeit (current ratio), (vlottende activa/kort vreemd vermogen)	< 0,75	Huisvestingsratio ((huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten)	> 0,10	Weerstandsvermogen, (eigen vermogen/totale baten)	< 0,05	Rentabiliteit (resultaat/totale baten)	3-jarig < 0 2-jarig < -0,05	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bravoo biedt boeiend, eigentijds en duurzaam onderwijs voor doeners en denkers 2. Alle ouders participeren in scholen van Bravoo 3. Bravoo betekent een leven lang leren, met en van elkaar 4. Bravoo staat in verbinding met de omgeving 5. Bravoo blijft in alle opzichten een gezonde organisatie <p>De uitspraken zijn vervolgens vertaald in een (Meerjaren) Jaarplan voor Bravoo</p>
Omschrijving Signaleringswaarden															
Waarde	grens														
Solvabiliteit 2, ((eigen vermogen + voorzieningen)/totale passiva)	< 0,3														
Liquiditeit (current ratio), (vlottende activa/kort vreemd vermogen)	< 0,75														
Huisvestingsratio ((huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten)	> 0,10														
Weerstandsvermogen, (eigen vermogen/totale baten)	< 0,05														
Rentabiliteit (resultaat/totale baten)	3-jarig < 0 2-jarig < -0,05														

	1-jarig < - 0,10	
--	---------------------	--

Bravoo hanteert een voorzichtig begrotingsbeleid. De informatie over de hoogte van de middelen is vaak beperkt bij het opstellen van de begroting. De feitelijke realisatie is hierdoor bijna altijd positiever dan begroot, echter gezien het gebrek aan informatie is het echter niet aantrekkelijk om dit vooraf te begroten.

In het licht van het bovenstaande volstaat een begroting met een resultaat "dicht bij 0", waarbij door de manier van begroten feitelijk een voldoende positief resultaat wordt verwacht.

Leerlingaantallen

De begroting is tot stand gekomen op basis van de volgende ontwikkeling van leerlingaantallen:

	Teldatum 1 oktober	2018	2019	2020	2021	2022
04GF	De Springplank	57	52	57	54	54
08EE	Villa Vlinderhof	543	543	545	522	505
08SY	Van der Heijden	86	86	83	82	83
08SY01	De Radonkel	71	71	68	68	68
09EI	De Krullevaar	67	72	62	60	60
09QZ	De Biezenkring	192	186	183	178	178
09RG	De Hoef-Hugo	426	408	433	450	455
10KX	Westerkim	82	79	70	65	65
18KV	De Touwladder	169	162	165	170	178
18KV01	De Start	28	22	23	24	27
18MF	De Vlinderboom	75	71	70	70	70
22KS	Den Bussel	285	284	284	284	284
	Totaal	2081	2036	2043	2027	2027

Cogix

De begroting is in Cogix opgesteld, op basis van gesprekken met alle schooldirecteuren. Cogix is een begrotingsapplicatie specifiek gericht op het onderwijsveld. De begroting per school is opgesteld voor het volgende kalenderjaar met op detail-niveau aandacht voor:

- Ontwikkeling leerlingenaantal en gewichten
- Personele inzet, inclusief verwachte groepsinzet 2019-2020
- Investeringsplannen

Meerjarenbegroting

Werkwijze bij het opstellen van het meerjarig perspectief:

- Er is afgezien van indexatie voor inflatie na 2019, omwille van de onderlinge vergelijkbaarheid van cijfers en omdat een percentage van indexering niet voorhanden is.
- De ontwikkeling van de Rijksbijdragen is door Cogix berekend aan de hand van de prognoses van leerlingaantallen, op basis van de actuele bekostigingsregels,
- De ontwikkeling van de salarislust en payroll is bepaald op basis van concrete verwachtingen van ontwikkeling van het aantal groepen en daaruit voortvloeiend personeelsverloop,
- Constant verondersteld: huisvestingslasten, overige personele lasten, afschrijflast (deels specifiek aangepast), financiële baten en lasten

- Geëxtrapoleerd naar rato van leerlingaantallen: overige overheidsbijdragen, overige instellingslasten, vorderingen, kortlopende schulden
- Eigen vermogen = Eigen vermogen voorgaand jaar + resultaat van het jaar,
- Op grond van Meerjarig onderhoudsplan: voorziening Onderhoud
- Constant verondersteld: Financiële vaste activa, Materiële vaste activa, Voorziening Personeel
- Resultante van ontwikkeling balanstotaal: Liquide middelen

Allocatiemodel

Bij het opstellen van de begroting is de allocatie van baten en lasten ingrijpend herzien, in lijn met het Bestuursformatieplan 2018-2019. Tot 2019 werden alle personele risico's gedragen op centraal niveau en kregen de scholen formatie toegekend in FTE. In de begroting 2019 van de scholen zijn de eigen salarislasten en subsidie-inkomsten opgenomen. Daarmee komen de personele risico's zowel in de begroting als realisatie vanaf 2019 bij de scholen. Uitgangspunt daarbij blijft solidariteit tussen scholen onderling. Op de totale kosten van iedere school wordt 15% van de baten ingehouden voor centraal geregelde taken: Bestuur, Administratie, P&O, Gebouwenonderhoud en ruimte voor onderlinge solidariteit (3%).

Inzet Onderwijsachterstandsmiddelen (OAB) binnen Bravoo:

De middelen worden voor 100% toegekend aan de school waar ze volgens de Rijksbekostiging aan toegekend worden. Er is geen bovenschools beleid op van toepassing.

Met deze middelen realiseren de Bravoo-scholen in de praktijk kleinere klassen, er wordt meer gebruik gemaakt van onderwijsassistenten dan anders gedaan zou zijn en daar waar nodig vindt extra begeleiding plaats op leerlingniveau. De scholen denken op deze wijze het beste onderwijs aan de doelgroep te kunnen verzorgen.

Overige uitgangspunten en aannames

- Er is vanaf 2020 geen rekening gehouden met indexatie.
- De toekenning van middelen voor achterstandbeleid wordt herzien vanaf augustus 2019. Dit betreft de weging van leerlingen gebruikt bij het bepalen van het schoolgewicht en de Impulsgelden. Effecten zijn nog niet verwerkt in de begroting, maar op stichtingsniveau zijn ze beperkt.
- De begrote baten uit het SWV zijn in lijn met de vorige begroting. In 2018 is daaraan nog een incidentele overdracht toegevoegd. Deze laatste is in 2019 niet opgenomen.
- Bij overige overheidsbijdragen worden bedragen begroot die die voor 2019 behoorlijk zeker zijn. In de jaren hierna zijn deze eveneens begroot. Als deze zouden wegvallen, dienen de lasten overeenkomstig te worden aangepast.
- De begroting is opgesteld uitgaande van uittreding uit het Vervangingsfonds per 01-01-2019 (ERD = Eigen Risico Dragerschap).
- De salarislast van ziektevervang is opgenomen. Deze is begroot als 5% van de salarislast. Deze 5% is opgenomen in de begroting van de individuele scholen om op iedere school voldoende ruimte in te bouwen voor benodigde vervanging.
- Basis voor de dotatie aan de voorziening onderhoud is, net als voorgaand jaar, het MJOP 2018-2037. Op grond van dit plan wordt € 370K gedoteerd aan de voorziening onderhoud. De kosten van kort cyclisch onderhoud worden geschat op € 145K.
- Onder Begeleiding Arrangementen Bovenschools (BVS) (€ 145K) is opgenomen: Inzet van De Kracht (€ 101K Aandeel Bravoo in gemeentelijke taalprojecten, Door DBG (Deskundige Bevoegd Gezag) toegekende Bravoo arrangementen.

Tabel 10: Meerjarige ontwikkeling inzet FTE					
1 Oktobertelling	2018	2019	2020	2021	2022
Bekostiging voor:	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24
Formatie voor:	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23
Leerlingprognose	2081	2036	2043	2027	2027
Groei/Krimp leerlingen	-8	-45	7	-16	0
Groei/Krimp FTE	5,0	-2,5	0,3	-0,7	-
FTE Start schooljaar	140,0	137,5	137,8	137,1	137,1
Bestuur/management	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0
Leraren	114,9	108,4	108,7	108,0	108,0
Onderwijsondersteunend	14,1	18,1	18,1	18,1	18,1

Dit leidt tot het volgende meerjaren-perspectief van de begroting.

Stg Bravoo Begroting 2019 - 2023						
		2019	2020	2021	2022	2023
	Omschrijving	LE	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
3.1	(Rijks)bijdragen OCW	13.648	12.763	12.593	12.527	12.497
3.2	Overige overheidsbijdragen	61	95	94	94	93
3.5	Overige baten	214	136	136	136	136
3	TOTAAL BATEN	13.923	12.994	12.823	12.757	12.727
4.1	Personele Lasten	10.618	10.523	10.366	10.224	10.186
4.2	Afschrijvingen	238	248	244	239	237
4.3	Huisvestingslasten	1.266	1.212	1.212	1.212	1.212
4.4	Overige Instellingslasten	1.077	1.008	993	994	988
4	TOTAAL LASTEN	13.199	12.990	12.815	12.668	12.622
5	Saldo Financiële baten-lasten	13	10	10	10	10
9	RESULTAAT	737	14	18	99	114

Realisatie van bovenstaande meerjarenbegroting leidt tot de volgende ontwikkeling van de balans:

Meerjarige ontwikkeling Balans Stichting Bravo (x € 1.000)						
Activa (31 december)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vaste activa						
Materiële vaste activa	1.186	1.186	1.186	1.186	1.186	1.105
Financiële vaste activa	879	879	879	879	879	1.050
Subtotaal Vaste Activa	2.065	2.065	2.065	2.065	2.065	2.155
Vlottende activa						
Vorderingen	1.308	1.308	1.292	1.273	1.273	770
Liquide middelen	2.056	2.652	2.582	2.595	2.753	1.871
Subtotaal Vlottende Activa	3.364	3.960	3.874	3.868	4.026	2.641
Totaal Activa	5.429	6.025	5.939	5.933	6.091	4.796
Passiva (31 december)						
Eigen Vermogen						
Algemene reserve	3.690	4.060	4.441	4.459	4.557	3.230
Bestemmingsreserve	-	367	-	-	-	-
Subtotaal Eigen Vermogen	3.690	4.427	4.441	4.459	4.557	3.230
Voorzieningen						
Voorziening Personeel	125	125	125	125	125	116
Voorziening Onderhoud	304	223	138	133	191	363
Subtotaal Voorzieningen	429	348	264	258	317	479
Kortlopende schulden	1.310	1.250	1.235	1.216	1.217	1.087
Totaal Passiva	5.429	6.025	5.939	5.933	6.091	4.796

In bovenstaande opstelling zijn vaste activa en voorziening personeel constant verondersteld. Vorderingen en kortlopende schulden zijn geëxtrapoleerd naar leerlingaantallen. Bij kortlopende schulden is in jaar 2019 een eenmalige correctie gemaakt (aanpassing voor incidentele hoogte uit 2018). Voorziening onderhoud is op basis van MJOP. Stand van Eigen Vermogen ontwikkelt zich door toevoeging van het resultaat.

Dit leidt tot de volgende verwachte kengetallen:

Ontwikkeling Kengetallen

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Signal
Solvabiliteit 2	76%	79%	79%	79%	80%	77%	30%
Liquiditeit	257%	317%	314%	318%	331%	243%	75%
Rentabiliteit	2%	5%	0%	0%	1%	1%	0%
Weerstandsvermogen	20%	24%	25%	26%	27%	17%	5%
Kapitalisatiefactor	39%	43%	46%	46%	48%	38%	35%
Personele Ln./ Rijksbijdrage	80%	78%	82%	82%	82%	82%	
Huisvestingsratio	8%	9%	9%	9%	9%	10%	10%

Voor 2020 is een positief resultaat begroot van € 14K. De neerwaartse risico's zijn zeer beperkt, de opgenomen baten kennen een zeer hoge mate van zekerheid, de baten zijn ook zeer voorspelbaar. De organisatie is "in control" en heeft goed zicht op de actuele ontwikkeling van de stand van de exploitatie.

Vanuit dit perspectief is de bovenstaande verwachte ontwikkeling van de kengetallen ruim voldoende te noemen. In de meest rechtse kolom ("Signal.") zijn de signaleringsgrenzen opgenomen van de Inspectie van het onderwijs. Voor Personele Lasten/ Rijksbijdrage is geen formele signaleringsgrens beschikbaar.

Kapitalisatiefactor: De waarde van 0,35 is als enige in deze kolom niet ontleend aan de onderwijsinspectie maar aan het rapport van de commissie Don (2009). In tegenstelling tot de andere getallen is dit geen ondergrens, maar een bovengrens. Volgens Don zou de Kapitalisatiefactor voor PO besturen niet hoger moeten oplopen dan 0,35 – 0,60. (0,35 is het getal voor "grote schoolbesturen" die grens hiervoor ligt bij een jaarmzet van ongeveer 11 miljoen).

De huisvestingsratio loopt op in bovenstaande tabel doordat in de meerjarenbegroting de huisvestingslast constant is verondersteld in de jaren na 2019. Hiervoor is gekozen omdat nog niet duidelijk is welke impact nieuwbouwplannen zullen hebben. Een daling van deze ratio vanaf 2020 is echter te verwachten.

In de visie van het CvB is in de nu opgestelde begroting ruim voldoende terughoudendheid gehanteerd.

Risicoanalyse

Inzicht in risico's die Bravoo loopt staat voortdurend op de agenda. In 2018 is onze kwalitatieve analyse door onze accountant geactualiseerd met een kwantitatieve analyse. Wij hebben al jaren geleden (2012) onze risico's geactualiseerd op de volgende domeinen¹⁹:

1. Leerlingen
2. Personeel
3. Financiën
4. Huisvesting
5. Kwaliteit

We nemen hieronder de risicomatrix op en geven aan op welke wijze wij van oordeel zijn dat we deze risico's in beeld hebben.

Domein	Omschrijving mogelijk risico	Toelichting	Impact
Leerlingen	Leerlingenprognoses zijn te optimistisch	Op basis van een analyse van prognoses door directeuren in het verleden wordt een vergelijking met de daadwerkelijke aantallen per school gemaakt.	Financiële Impact kan fors zijn. Iedere 20 leerlingen is al snel € 100K
	Impact van negatieve pers op instroom leerlingen	Het bestuur spreekt de directeuren regelmatig. Daarin is structureel aandacht voor mogelijke negatieve exposure.	
	Risico als gevolg van veiligheid	Ons veiligheidsbeleid is in 2019 geactualiseerd en wordt gemonitord en daar waar nodig geactualiseerd	Risico is afgedekt met een aansprakelijkheids- en ongevallenverzekering.
Personeel	Langdurig verzuim neemt toe	Gezien de toenemende werkdruk als gevolg van	De kosten bestaan naast verlet ook nog uit

¹⁹ In 2012 heeft VOS/ABB een model gepresenteerd wat wij vervolgens om de 2-3 jaar kwalitatief hebben geactualiseerd

		lerarentekort en maatschappelijke ontwikkelingen neemt het verzuim mogelijk toe.	verplichte re-integratie kosten en een eventuele instroom WGA. Die laatste is nog collectief afgedekt middels een sectorpremie met een bestuurlijke af-/opslag.
	Keuze eigen- risicodragerschap ziektevervanging pakt negatief uit	Door de verhoging van de werkdruk kan het verzuim toenemen. Aangezien de vervangingskosten nu voor rekening van Bravoo komen leidt dit tot een toename van de jaarlijkse loonkosten.	Bravoo gaat uit van een verzuimpercentage van 5%. Ieder procent dat het verzuim hoger ligt zal leiden tot een stijging van de loonkosten met zo'n € 95K.
	Deskundigheid personeel onvoldoende	Er is besloten om bij ieder personeelslid de competentie thermometer af te nemen, zodat we een actueel overzicht van de competenties van het personeel hebben.	
	Deskundigheid directeuren is niet voldoende	Directeuren bewaken hun inschrijving in het RDO en in de functioneringsgesprekken is scholing/professionalisering een terugkerend thema	Directeuren nemen verkeerde/onjuiste beslissingen
	Ontslagdossiers onvoldoende op orde	Indien Bravoo de wet poortwachter en de CAO voorwaarden t.a.v. beëindiging van tijdelijke contracten niet juist uitvoert loopt Bravoo het risico op verhaalkosten via het participatiefonds.	In 2015 is een P&O-er benoemd om onder meer dit risico te mitigeren.
Financiën	Kwaliteit van de planning en control cyclus niet voldoende	De interne procedures worden niet nageleefd waardoor mogelijk te veel formatie op de scholen beschikbaar is. Contracten worden niet tijdig geëvalueerd, herzien, aangepast of opgezegd.	Per FTE te veel formatie zijn de kosten € 70K. Mogelijke dubbeling in kosten vanwege onjuist contractbeheer.
	Financieringsstromen vanuit SWV neemt af	Bij de invoering van Passend Onderwijs is er een nieuwe financiering via de SWV's gekomen. De instroom in het SBO en (V)SO moet via deze RSV's bekostigd worden. Een toename van deze instroom leidt tot minder middelen voor het reguliere BAO en dus voor Bravoo.	Het maximale risico is ongeveer € 680K zijnde de totale vergoeding uit beide SWV's waar Bravoo onderdeel van uitmaakt.

Huisvesting	Onderhoudsvoorziening niet toereikend	Ons MOP is uitgebreid naar een perspectief van 20 jaar (in plaats van 10) en wordt periodiek geactualiseerd zodat we mogelijke risico's tijdig in beeld hebben.	De jaarlijkse dotatie zou te laag kunnen zijn,. De impact is structureel < € 100K.
	Doordecentralisatie groot buitenonderhoud	Zie de regel hierboven.	
	Aanpassing wet-regelgeving inzake de onderhoudsvoorziening heeft negatief effect.	Voorheen, t/m 2018, waren er 3 methodes hoe om te gaan met uitgaven t.b.v. groot onderhoud. M.i.v. jan 2019 mag het nog maar volgens 2 methodes. Bravoo gebruikt 1 van deze twee, maar maakt daarvoor nog gebruik van een overgangsregeling, die gold voor 2018 en 2019 en verlengd is voor 2020.	Mogelijk moet de opbouw van de voorziening onderhoud m.i.v.2021 aangepast worden. De financiële Impact is nog niet vastgesteld. Effecten kunnen eenmalig zijn op het eigen vermogen alsmede op de jaarlijkse dotatie aan de voorziening.
Kwaliteit	De inspectie vindt de onderwijskwaliteit niet op orde	Bravoo is bezig het document "Regie op onderwijskwaliteit" als groeidocument vorm en inhoud te geven. Het laatste bestuursonderzoek door de onderwijsinspectie is recent en was positief.	Lager instroom leerlingen doordat ouders hun kinderen niet naar een Bravoo-school laten gaan die niet minimaal een voldoende oordeel hebben.

Brabants Verenigd
Openbaar Onderwijs

Verslag Raad van Toezicht

Behorende bij het Jaarrapport 2019

Jaarverslag interne Raad van Toezicht 2019¹

Organisatiestructuur Bravoo

De verdeling van taken en bevoegdheden tussen de verschillende geledingen van Stichting Bravoo is in onderstaand schema opgenomen:

Verdeling taken en bevoegdheden volgens de statuten Stichting Bravoo					
	RvT	CvB	GMR	Directeur	Gemeenteraden
Functie	Intern toezicht	Bevoegd gezag/bestuur Stichting Bravoo	Geregeld in Wet Medezeggenschap Scholen	Verantwoordelijk voor de schoolontwikkeling en draagt bij aan organisatieontwikkeling Stichting Bravoo	Extern toezicht
Geregeld door middel van	Statuten, Bestuursreglement, profiel CvB, reglement RvT, profiel RvT, managementreglement ²³		Statuten en reglementen (G)MR	Managementstatuut	Afstemming intern en extern toezicht Stichting Bravoo
Verantwoording/overleg	Vergaderingen RvT	CvB-overleg	GMR-vergaderingen	Directeurenoverleg Kwartaalgesprek	Portefeuillehoudersoverleg 2 keer per jaar

¹ Conform WPO artikel 17c lid1 onder e en artikel 171 lid 1 onder a wordt een verslag van de interne toezichthouder opgenomen waarin deze verantwoording aflegt over de uitvoering van haar taken en bevoegdheden

² In 2018 is hier het **Toezichtskader** aan toegevoegd

³ In 2018 is hier de **Procuratieregeling** aan toegevoegd ter oplossing bij het uitvallen van een éénhoofdige CvB

Toezichtsvisie

De interne raad opereert vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. Een belangrijke taak is het dienen van het collectieve belang van medewerkers, leerlingen en ouders. Dit door toe te zien op een juiste aanwending van publieke middelen gericht op continuïteit van de organisatie (doelmatigheid en rechtmatigheid), onderwijskwaliteit en goed werkgeverschap. De identiteit (openbaar karakter) en kernwaarden van de Stichting Bravoo worden hierin uitdrukkelijk meegenomen.

De raad volgt de governance-code voor de sector en geeft invulling aan haar taak vanuit de drie wettelijk bepaalde rollen: werkgevers-, toezichthoudende en adviesrol. Jaarlijks evalueert zij haar eigen functioneren: om het jaar vindt de evaluatie plaats door een extern deskundige. Professionalisering van zichzelf vindt de raad belangrijk.

Kernwaarden die de raad hanteert bij haar toezicht zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid, integriteit, professionalisering en verbinding. Om de verbinding te realiseren bezoekt de raad jaarlijks drie tot vier scholen, nodigt zij jaarlijks een afvaardiging uit van directeuren, nodigt zij tweemaal per jaar de GMR uit, en is zij aanwezig bij belangrijke gebeurtenissen (bijvoorbeeld nieuwjaarsbijeenkomst, deel van de managementdagen, opening van nieuw schoolgebouw). Zij volgt door middel van de (kwartaal-) verslagen van de bestuurder het overleg met de vier gemeenten, die als extern toezichthouder fungeren.

De Raad van Toezicht werkt met twee commissies:

1. De commissie Financiën.
2. De commissie Personeel & Onderwijskwaliteit.

Ondanks het beleggen van portefeuilles binnen de commissies zijn, conform de code Goed Bestuur, alle leden van de Raad van Toezicht verantwoordelijk en vindt besluitvorming plaats in de raadsvergaderingen.

Alle leden van de Raad van Toezicht zijn aangesloten bij de Vereniging van Toezichthouders in het Onderwijs en Kinderopvang (VTOI-NVTK).

Samenstelling in 2019

In de Statuten is opgenomen dat de Raad van Toezicht "tenminste uit drie en ten hoogste uit zeven personen bestaat". De Raad van Toezicht bestaat al enige jaren uit vijf leden en dit was ook in 2019 het geval. Zie hieronder het overzicht van de leden op 31 december 2019 inclusief (neven)functies:

Naam	portefeuille	Werkzaam als	Nevenfuncties 2019
Mevr. E. Schellekens	Voorzitter	Zelfstandig bestuurs- en organisatieadviseur, interim-manager/directeur/bestuurder in zorg/onderwijs/bedrijfsleven. In 2019 werkzaam als interim-bestuursadviseur/secretaris bij Novadic-Kentron (verslavingszorg Noord-Brabant).	Lid redactiecommissie magazine Toezien VTOI-NVTK Sinds 7 november 2019 lid van de Raad van Commissarissen bij Tiwos (woningbouwcorporatie Tilburg).

Dhr. F. Loots	Vicevoorzitter en lid financiële commissie	Gepensioneerd	Voorzitter Stichting SCAR
Mevr M. De Leeuw-Reulen	lid commissie P&O	directeur school voor gezondheidszorg en school voor welzijn ROC Tilburg	lid RvT Expertise centrum Familiezorg lid RvT Omroep Brabant (vanaf juni 2018)
Dhr. J. de Nijs	Lid financiële commissie	Gepensioneerd/bestuurder nevenfuncties	Voorzitter winkeliersvereniging de Els te Waalwijk
Dhr. W. van den Elsen	lid commissie P&O	Bestuurs- en organisatieadviseur	Geen nevenfuncties
De heer W. Dankers	voorgenomen benoeming vanaf januari 2020, aangesloten als toehoorder in december 2019	Hogeschool Hoofddocent Avans	Lid RVT Stichting IMW Tilburg. Lid RvT Stichting Tangent, Tilburg (tot januari 2020)

Naam:	Benoeming per:	Herbenoemd per:	Einddatum per:	Jaarhonorering excl. BTW
Mevr. E. Schellekens	01-01-2014	01-01-2018	01-01-2022	€ 3.198,80
Dhr. F. Loots	01-01-2012	01-01-2016	01-01-2020	€ 2.908,00
Mevr. M. de Leeuw-Reulen	01-01-2014	01-01-2018	01-01-2022	€ 2.908,00
Dhr. J. de Nijs	01-01-2012	01-01-2016	01-01-2020	€ 2.908,00
Dhr. W. van den Elsen	15-11-2017	-	15-11-2025	€ 2.908,00

Werving nieuwe leden in 2019

Vanwege het volmaken van de benoemingsperiode van 2x 4 jaar van de heer Loots en de heer de Nijs, heeft de Raad van Toezicht in het najaar van 2019 een wervings- en selectieprocedure in gang gezet voor de werving van twee nieuwe leden per 1 januari 2020. De werving heeft plaatsgevonden door het plaatsen van de vacature in dagbladen in de gehele regio waarin Stichting Bravo scholen heeft (waaronder Brabants Dagblad alle edities en BN De Stem) en via het plaatsen op de site van het VTOI en VOSAbb. Aangezien het mede 1 lid op voordracht van de GMR betrof, zijn de selectiegesprekken zowel door twee leden van de GMR (voorzitter en 1 lid) als door twee leden van de Raad van Toezicht (voorzitter en lid) gevoerd. Hieruit is 1 kandidaat naar voren gekomen (de heer W. Dankers) met een financieel profiel. De heer Dankers heeft vervolgens een kennismakingsgesprek gehad met het ander (resterend) lid van de Raad van Toezicht (mevrouw M. De Leeuw-Reulen) en met de bestuurder (de heer R. Venema). Op basis van een positief kennismakingsgesprek is de voorgenomen benoeming ter instemming voorgelegd aan de vier gemeenteraden (Waalwijk, Dongen, Geertruidenberg en Loon op Zand). Eind december zijn nog niet alle reacties van de gemeenten binnen. De heer W. Dankers is, op

verzoek van de Raad van Toezicht, als toehoorder aangesloten bij de vergaderingen van de Raad van Toezicht en zal dit in 2020 continueren tot zijn formele benoeming kan plaatsvinden.

Diversiteit

De Raad van Toezicht vindt diversiteit belangrijk: hieronder verstaat zij onder meer een in balans zijnde verhouding mannen en vrouwen, leeftijdsdiversiteit, functiemix en ervaring in diverse sectoren, diverse persoonlijke kenmerken en competenties. De heer W. Dankers heeft een financieel profiel en hiermee is deze specifieke expertise, met het aftreden van de heer Loots en de heer de Nijs, binnen de Raad van Toezicht (weer) geborgd. Daarnaast brengt de heer Dankers ruime ervaring mee als toezichthouder in het Primair Onderwijs. Ondanks de wervingsinspanningen is het de Raad van Toezicht echter niet gelukt om iemand binnen de regio waar Stichting Bravoo scholen heeft, te werven. Tevens is er geen tweede geschikte kandidaat uit deze wervingsronde naar voren gekomen. Om die reden is eind december een nieuwe wervingsactie uitgezet: aanvullend is hierbij de vacature op Indeed geplaatst. In januari zullen gesprekken gevoerd worden met kandidaten.

In 2019 kijkt de Raad van Toezicht terug op een goede diverse samenstelling: diverse expertisegebieden zijn vertegenwoordigd (onder meer juridisch, onderwijskundig, HR en organisatieontwikkeling, financieel) en leden brengen ervaringen mee vanuit diverse posities en sectoren. Aandachtspunten bij de werving van het vijfde lid zijn onder meer het streven naar een lid uit de regio van Stichting Bravoo, ervaring in een andere sector/functie, jongere leeftijdsgroep.

Vergaderingen van de Raad van Toezicht met de bestuurder

In het verslagjaar zijn er vijf vergaderingen van de Raad van Toezicht geweest met de bestuurder. Over de volgende onderwerpen heeft de voorzitter College van Bestuur verantwoording afgelegd aan de Raad van Toezicht:

Datum	Besproken onderwerpen
26 februari 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuursverslag 2018 • Verslag RvT 2018 • Inspectierapport Westerkim • Samenwerking Bravoo-Leerrijk! n.a.v. bijeenkomst 21 en 22 januari 2019 • Rapportage aan RvT t/m februari 2019
21 mei 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie RvT onder externe begeleiding • Jaarlijks gesprek RvT met een afvaardiging van directeuren • Jaarrapport 2018: (met accountant) <ul style="list-style-type: none"> ○ Bestuursverslag ○ Verslag RvT ○ Jaarrekening • Stand van zaken samenwerking/fusie met Leerrijk!: <ul style="list-style-type: none"> ○ Voorgenomen bestuursbesluit Bravoo ○ Voorgenomen bestuursbesluit Leerrijk! ○ Advies RO groep • Rapportage aan RvT t/m mei 2019
11 juni 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Opvolgingsprocedure 2 leden RvT • Koppeling Koersplan aan Schoolplannen • Overzicht inspectiebezoeken • Incidentenregister
4 november 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Begroting en MJB 2020-2024

	<ul style="list-style-type: none"> • Terugkoppeling infomeel overleg RvT Leerrijk!/Bravoo dd. 080919
19 november 2019	<ul style="list-style-type: none"> • Overleg met GMR • Begroting en MJB 2020-2024 • Punten accountantsverslag (juni 2019)
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht op de naleving door het bestuur van wettelijke verplichtingen, de code goed bestuur • Toezicht op de rechtmatige verwerving en doelmatige en rechtmatige bestemming van de middelen • Het aanwijzen van een accountant

De raad heeft in 2019 het jaarverslag en de jaarrekening 2018 goedgekeurd evenals de meerjarenbegroting en de begroting voor 2020. Bij het goedkeuren van de (meerjaren)begroting heeft de raad specifiek aandacht voor de koppeling van strategische beleidsdoelstellingen aan de begroting (een beleidsrijke begroting).

Commissie vergaderingen

In 2019 hebben de volgende leden deelgenomen aan de commissies binnen de Raad van Toezicht :

- 1 De heer Loots en de heer de Nijs aan de commissie Financiën.
- 2 Mevrouw de Leeuw-Reulen en de heer van den Elsen aan de commissie Personeel & Onderwijskwaliteit.

De commissie Financiën is op onderstaande datums bij elkaar geweest t.a.v. de financiële verantwoording. Daarnaast heeft er in december een overdracht plaatsgevonden van de aftredende leden van de RvT naar nieuwe leden in de commissie.

Commissievergadering
20 februari 2019
20 mei 2019
25 september 2019
30 oktober 2019

De commissie Personeel & Onderwijskwaliteit is op onderstaande datums bijeen gekomen en er zijn de volgende zaken besproken:

Commissievergadering	Agendapunten
28 januari 2019	Uitkomsten Inspectiebezoek Westerkim
25 maart 2019	Plan van Aanpak n.a.v. Inspectiebezoek Westerkim
16 mei 2019	Werkbezoek commissie Westerkim
23 september 2019	Uitkomsten Voorgangsgesprek inspectie Westerkim Bravoo Kwaliteitshandboek v1.3 Kaderbrief 2019-2020 Ziekteverzuim Q1 en Q2 2019 Bewaking eindopbrengsten scholen voor CvB
28 oktober 2019	Inspectiebezoeken Springplank (081019) en Touwladder (221019)

	Begroting Bravoo Kwaliteitshandboek v1.3
--	---

Overleg met de GMR

In 2019 heeft er tweemaal een vergadering plaatsgevonden met de GMR (11 juni en 19 november 2019). De volgende onderwerpen zijn op deze vergaderingen besproken: Voorgenomen samenwerking met Stichting Leerrijk!, Inspectiebezoek, Plusklas, Seniorenbeleid, Koersplan, werving van twee nieuwe leden van de Raad van Toezicht.

Inspectiebezoek

In juni 2019 heeft de Inspectie de Stichting Bravoo bezocht voor haar 4-jaarlijkse bezoek, waarbij tevens een gesprek heeft plaatsgevonden met de Raad van Toezicht. Bij dit gesprek zijn alle leden van de Raad aanwezig geweest met uitzondering van mevrouw M. de Leeuw-Reulen. De inspectie heeft specifiek ten aanzien van (de rol van) de Raad van Toezicht geconcludeerd dat zij van het bestuur voldoende informatie krijgen om hun rol als kritische partner te kunnen vervullen. Tevens heeft de inspectie geconcludeerd dat het financieel beheer van het bestuur in orde is, en dat de middelen die de Stichting ontvangt en besteedt in overeenstemming met de wettelijke eisen zijn. De inspectie heeft wel aandacht gevraagd voor kwaliteit en de wijze waarop de Raad van Toezicht hierop toezicht houdt. De Stichting dient nog duidelijker aan te geven wat de maatschappelijke opdracht is (in samenspraak met ouders, leerlingen, gemeenten), om hiermee vervolgens aan de voorkant meer te kunnen sturen op onderwijskwaliteit. Het bestuur heeft hiertoe een kwaliteitsdashboard ontwikkeld en dit zal onder meer ook voor de Raad van Toezicht meer zicht geven op de onderwijskwaliteit. De wijze van toezicht hierop zal in 2020 verder worden vormgegeven. Daarnaast heeft de Inspectie de Raad van Toezicht gewezen op het feit dat er aandacht dient te worden besteed in het jaarverslag aan (het toezicht houden op) de doelmatigheid van de besteding (zie hieronder).

Doelmatigheid van de besteding

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de doelmatige besteding van de onderwijsgelden. Specifiek is toezicht gehouden op doelmatige besteding van:

- De toegekende gelden uit de samenwerkingsverbanden voor Passend Onderwijs. Op welke wijze en waarvoor deze gelden worden ingezet is vastgelegd in het beleidsdocument Beleid Passend Onderwijs Stichting Bravoo 2019-2021.
- De toegekende werkdrukgeden: ten behoeve van de inzet van deze gelden worden door de directeur en het team plannen ingediend, die ter beoordeling en toetsing worden voorgelegd aan de personele geleiding van de MR van de desbetreffende school.

De RvT heeft geen aanwijzingen gevonden dat de onderwijsgelden in 2019 niet doelmatig zijn besteed.

Algemene terugblik op 2019

Op 7 mei 2019 heeft de Raad van Toezicht onder begeleiding van een extern deskundige haar zelfevaluatie gehouden. Uit deze evaluatie en de externe check is onder meer naar voren gekomen dat de Raad in het algemeen op de juiste wijze invulling geeft aan haar diverse rollen en het formele proces goed bewaakt. Ook de samenwerking in de Raad en met de bestuurder verloopt vanuit vertrouwen, in goede samenspraak en met voldoende kritisch vermogen. Er is geconstateerd dat het een meerwaarde kan hebben om in gezamenlijkheid met de bestuurder een visie op de toekomst te formuleren: dit zal in 2020 worden opgepakt. Vanuit de werkgeversrol heeft de Raad van Toezicht in 2019 een functioneringsgesprek gevoerd met de bestuurder. Professionalisering als raad heeft vooral

plaatsgevonden in de vorm van het bijwonen van congressen incidenteel door leden: in 2020 wordt gekoppeld aan de zelfevaluatie gericht op professionalisering van individuele leden.

Een belangrijk onderwerp in 2019 is de verkenning van de samenwerking met de Stichting Leerrijk! geweest. In 2019 hebben hiertoe, onder externe begeleiding, diverse bijeenkomsten plaatsgevonden met verschillende gremia van Stichting Bravo en Stichting Leerrijk!. De uitkomst hiervan is geweest dat momenteel de samenwerking on hold is gezet. Hierbij is van invloed geweest dat beide bestuurders van Stichting Leerrijk! in 2020 hun positie zullen neerleggen vanwege (het naderen van) de pensioengerechtigde leeftijd. De Raad van Toezicht heeft in gezamenlijkheid met de Raad van Toezicht van de Stichting Leerrijk! besloten om in 2020 een nieuwe bijeenkomst van de raden te beleggen om verkenning van de samenwerking nader te bekijken.

De Raad kijkt terug op een goed jaar, met dank aan de bestuurder, directeuren en teams.

Ellen Schellekens
Voorzitter RvT

Jaarrekening

behorende bij het Jaarrapport 2019

Stichting Bravoo, Waalwijk

Versie: 05 juni 2020

Inhoud

1. INLEIDING	3
2. FINANCIËLE KENGETALLEN	4
3. BALANS NA RESULTAATBESTEMMING	5
4. STAAT VAN BATEN EN LASTEN.....	6
5. KASSTROOMOVERZICHT	7
6. TOELICHTINGEN	8
6.1 GRONDSLAGEN VOOR DE JAARREKENING	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
6.3 FINANCIËLE VASTE ACTIVA	16
6.4 VORDERINGEN	17
6.5 LIQUIDE MIDDELEN.....	17
6.6 EIGEN VERMOGEN.....	17
6.7 VOORZIENINGEN	18
6.8 KORTLOPENDE SCHULDEN	19
6.9 MODEL G	19
6.11 SPECIFICATIE BATEN	20
6.12 SPECIFICATIE LASTEN.....	21
6.13 TOELICHTING PERSONELE LASTEN	22
6.14 SPECIFICATIE FINANCIËLE BATEN EN LASTEN.....	22
6.16 VERBONDEN PARTIJEN.....	23
6.17 OVERZICHT WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR.....	24
6.18 ONDERTEKENING	27
7. OVERIGE GEGEVENS.....	28
7.1 RESULTAATBESTEMMING	28
7.2 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
7.3 CONTROLEVERKLARING.....	29

1. Inleiding

Gegevens over de rechtspersoon:

Bestuursnummer: 41435
Naam Instelling: Stichting Brabants Verenigd Openbaar Onderwijs
Postadres: Postbus 79
Postcode/Plaats: 5170 AB Kaatsheuvel
Telefoon: 0416-283103
Internetsite: www.stichtingbravoo.nl

Contactpersoon: Dhr. A.J. (Ad) Winters
Telefoon: 0416-283103
E-mail: a.winters@stichtingbravoo.nl

Aanbieding

De Stichting Bravoo te Kaatsheuvel biedt u hierbij de jaarrekening 2019 aan. De jaarrekening bestaat uit een balans per 31 december 2019, een staat van baten en lasten 2019 en een kasstroomoverzicht 2019, alle voorzien van de benodigde specificaties en toelichtingen. De jaarrekening is een onderdeel van het jaarrapport van Stichting Bravoo.

Drs. Robert Venema,
Voorzitter College van Bestuur
Juni 2020

2. Financiële Kengetallen

Liquiditeit			
	Vlottende Activa	Kortlopende schuld	%
2018	2.904.196	1.467.534	198%
2019	3.364.218	1.309.928	257%

Solvabiliteit			
	Eigen vermogen	Totaal Balans	%
2018	2.953.324	5.079.453	58%
2019	3.582.038	5.446.751	66%

Weerstandvermogen			
	Eigen vermogen /- Mat. vaste act.	Rijksbijdragen	%
2018	1.820.066	12.752.680	14%
2019	2.395.609	13.647.958	18%

Kapitalisatiefactor			
	Totaal Balans	Totale baten	%
2018	5.079.453	12.930.891	39%
2019	5.446.751	13.959.662	39%

Exploitatieresultaat (Rentabiliteit)			
	Resultaat	Totale baten	€
2018	271.288	12.930.891	2%
2019	628.714	13.959.662	5%

Aandeel Rijksbijdragen			
	Rijksbijdragen	Totale baten	%
2018	12.752.680	12.930.891	99%
2019	13.647.958	13.959.662	98%

Aandeel personele Lasten			
	Personele Lasten	Totale lasten	%
2018	10.258.351	12.659.603	81%
2019	10.743.548	13.330.948	81%

Aandeel huisvestingslasten			
	Huisvestingslaster	Totale lasten	%
2018	1.133.957	12.659.603	9%
2019	1.266.021	13.330.948	9%

3. Balans na resultaatbestemming

Balans		
	31-12-2019	31-12-2018
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	1.186.429	1.133.258
Financiële vaste activa	896.104	1.041.999
Subtotaal Vaste Activa	2.082.533	2.175.257
Vlottende activa		
Vorderingen	1.307.845	856.195
Liquide middelen	2.056.373	2.048.001
Subtotaal Vlottende Activa	3.364.218	2.904.196
Totaal activa	5.446.751	5.079.453

Balans		
	31-12-2019	31-12-2018
Passiva		
Eigen Vermogen	3.582.038	2.953.324
Voorzieningen		
Voorziening jubilea	125.468	124.000
Voorziening langdurig zieken	125.492	-
Voorzieningen onderhoud	303.825	534.595
Subtotaal voorzieningen	554.785	658.595
Kortlopende schulden	1.309.928	1.467.534
Totaal passiva	5.446.751	5.079.453

4. Staat van baten en lasten

Staat van baten en lasten			
	2019	Begroot 2019	2018
Baten			
Rijksbijdragen	13.647.958	12.906.038	12.752.680
Overige overheid	61.080	96.102	9.878
Overige baten	213.540	136.241	162.188
Totaal baten	13.922.578	13.138.381	12.924.746
Lasten			
Personele lasten	10.743.548	10.589.362	10.258.351
Afschrijvingen	237.768	244.166	258.469
Huisvestingslasten	1.266.021	1.191.165	1.133.957
Overige lasten	1.077.392	1.015.305	1.002.691
Totaal lasten	13.324.729	13.039.998	12.653.468
Saldo baten en lasten	597.849	98.383	271.278
Financiële baten/lasten	30.865	10.000	10
Resultaat	628.714	108.383	271.288

5. Kasstroomoverzicht

	2019	2018
Uit operationele activiteiten		
Saldo Baten en Lasten	597.849	271.278
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen	237.768	258.469
Mutaties voorzieningen	-103.810	29.271
<i>Verandering in vlottende</i>		
Vorderingen	-451.650	-22.230
Schulden	-157.606	346.016
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	122.551	882.804
Uit investerings-activiteiten		
(Des-) Investerings MVA	-290.939	-176.647
(Des-) Investerings FVA	145.895	-265.710
Uit investerings-activiteiten	-145.044	-442.357
Uit financierings-activiteiten		
Ontvangen interest	18.256	13.760
Betaalde interest en kosten	12.609	-13.750
Uit financierings-activiteiten	30.865	10
Mutatie liquide middelen	8.372	440.457
Beginstand liquide middelen	2.048.001	1.607.544
Eindstand liquide middelen	2.056.373	2.048.001
Mutatie liquide middelen	8.372	440.457

6. Toelichtingen

6.1 Grondslagen voor de Jaarrekening

Algemene toelichting

Activiteiten

Stichting Bravoo is het bevoegd gezag van scholen op 13 locaties onder 10 BRIN nummers. De activiteiten bestaan uit het verzorgen van openbaar primair onderwijs in de gemeenten Dongen, Geertruidenberg, Loon op Zand en Waalwijk.

Continuïteit

Het eigen vermogen van Stichting Bravoo bedraagt per 31 december 2019 € 3.690.180 positief. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Bravoo is feitelijk gevestigd op Dodenauweg2 5171NG Kaatsheuvel. Statutaire vestigingsplaats is de gemeente Loon op Zand; inschrijving bij het handelsregister onder nummer 812961274.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Bravoo zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs (Rjo), de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelsel- en schattingswijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

Leasing

Bij de stichting kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

Financiële instrumenten

De effecten opgenomen onder de financiële vaste activa en de vlottende activa, voor zover deze betrekking hebben op de handelsportefeuille of met betrekking tot eigen-vermogensinstrumenten buiten de handelsportefeuille, alsmede derivaten met een onderliggende beursgenoteerde waarde, worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Alle overige in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Indien niet direct een betrouwbare reële waarde is aan te wijzen, wordt de reële waarde benaderd door deze af te leiden uit de reële waarde van bestanddelen of van een soortgelijk financieel instrument, of met behulp van waarderingmodellen en waarderingstechnieken. Hierbij wordt gebruikgemaakt van recente gelijksoortige 'at arm's length'-transacties, van de DCF-methode (contante waarde van kasstromen) en/of van optiewaarderingsmodellen, rekening houdend met specifieke omstandigheden.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

De verwachte gebruiksduur per categorie is:

Verbouwingen:	10 jaar
Meubilair:	20 jaar
Leermiddelen:	9 jaar
Duurzame apparatuur / ICT:	5 jaar
Overige inventaris :	10 jaar

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief (ontmantelingskosten) wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de boekwaarde van het actief waartegenover voor het gehele bedrag een voorziening wordt gevormd.

Indien grond gekocht is met opstallen, met de intentie de opstallen te slopen of teniet te laten gaan en vervolgens op de grond nieuwbouw te realiseren, dan maken de eventuele boekwaarde van de opstallen en de gemaakte sloopkosten deel uit van de verkrijgingsprijs van de grond.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Financiële vaste activa

Overige effecten

De waarderingsgrondslagen van de overige effecten opgenomen onder de financiële vaste activa zijn gelijk aan de waarderingsgrondslagen voor de effecten onder de vlottende activa. Daarom wordt hiervoor verwezen naar de paragraaf Effecten.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief / de kasstroom genererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd van 1 %. De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord. Een bijzondere waardevermindering van goodwill wordt niet teruggenomen.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de stichting op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de stichting de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardeverminderingverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bij een investering in eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de actuele vermogenskostenvoet voor een soortgelijk financieel actief. Het bijzondere-waardeverminderingverlies wordt slechts teruggenomen indien er aanwijzingen zijn dat een in voorgaande jaren in de jaarrekening verwerkt verlies als gevolg van waardevermindering niet meer aanwezig is of veranderd is.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Effecten

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en zijn voor waardering na eerste verwerking onder te verdelen in effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille en effecten die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille, zijnde eigen-vermogensinstrumenten of obligaties.

Effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden, na eerste verwerking, gewaardeerd tegen reële waarde. Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

De onder de effecten opgenomen investeringen in eigen-vermogensinstrumenten, die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille en die niet beursgenoteerd zijn, worden gewaardeerd tegen kostprijs. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de winst-en-verliesrekening. Indien van een dergelijk individueel effect de reële waarde onder de kostprijs komt, wordt de waardevermindering direct verwerkt ten laste van de winst-en-verliesrekening. De onder de effecten opgenomen investeringen in eigen-vermogensinstrumenten, die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille en die beursgenoteerd zijn, worden gewaardeerd tegen reële waarde met ongerealiseerde waardeveranderingen via de herwaarderingsreserve.

Gekochte, rentedragende obligaties die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien de reële waarde van een dergelijk individueel effect onder de (geamortiseerde) kostprijs komt, wordt de waardevermindering direct verwerkt ten laste van de winst-en-verliesrekening. Voor rentedragende effecten vindt verwerking van de rentebaten plaats tegen de effectieve-rentemethode.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen via de winst-en-verliesrekening worden rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen via het eigen vermogen worden in de eerste waardering verwerkt. Bij verkoop van de effecten aan een derde worden de transactiekosten in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden verwerkt in de eerste waardering.

Effecten als onderdeel van de vlottende activa hebben een looptijd korter dan een jaar.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht. De algemene reserve wordt beschouwd als publieke middelen.

Bestemmingsreserves

Op de balans van Stichting Bravoo is een Bestemmingsreserve Publiek opgenomen. Deze is als volgt gevormd: via de ophoging bekostiging 18-19 en 19-20 heeft Stichting Bravoo gelden ontvangen die in 2020 gebruikt worden om de eenmalige uitkering van 33% van een maandsalaris te dekken.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de blijfkans. Bij het contant maken is een rentevoet van 1% (2018: 1%) als disconteringsvoet gehanteerd.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening vanwege langdurig zieken wordt gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend of geheel niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. In deze voorziening zijn tevens begrepen eventuele ontslagvergoedingen te betalen aan deze personeelsleden. De voorziening langdurig zieken wordt opgenomen tegen de nominale waarde van de verwachte loondoorbetalingen gedurende het dienstverband.

Voorziening groot onderhoud gebouwen

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

BRAVOO maakt gebruik van de tijdelijke regeling waarbij het voor de boekjaren 2019 en 2020 is toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijsplan, gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop ze betrekking hebben.

Rijksbijdragen

Onder de Rijksbijdragen OCW worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW. Tevens worden hier de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van de Rijksbijdrage verantwoord.

De ontvangen (normatieve) Rijksbijdragen en de niet geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door de Gemeente, Provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW/EZ, Gemeenten, Provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personele lasten

Brutolonen en salarissen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenen

Stichting Bravo heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Mutaties in de pensioenvoorziening worden ook in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Zie ook de grondslagen voor waardering van activa en passiva, bij Pensioenvoorziening.

Afschrijvingen Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Materiële vaste activa worden afgeschreven in gehele kalenderjaren; de eerste afschrijving wordt gedaan in het jaar volgend op het jaar van aanschaf. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Marktrisico

Prijrisico

Stichting Bravo loopt risico's ten aanzien van de waardering van effecten, opgenomen onder financiële vaste activa en effecten, opgenomen onder vlottende activa. De stichting beheerst het marktrisico door stratificatie aan te brengen in de portefeuille, en limieten te stellen. Daarnaast wordt het risico beperkt doordat voldaan wordt aan het gestelde in de wet Belenen en Beleggen.

Rente- en kasstroomrisico

Stichting Bravo loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa, effecten en liquide middelen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Stichting Bravo risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Stichting Bravo risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de markttrente.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

6.2 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa				
	Totaal	Gebouwen & terreinen	Meubilair / inventaris / apparatuur	Leer-middelen (PO)
Aanschafwaarde 1-1-2019	2.410.799	37.596	1.590.524	782.679
Afschrijving cumulatief 1-1-2019	1.277.541	30.077	803.261	444.203
Boekwaarde 1-1-2019	1.133.258	7.519	787.263	338.476
Aanschafwaarde 1-1-2019	2.410.799	37.596	1.590.524	782.679
Investerings 2019	290.939	-	222.463	68.476
Desinvesteringen 2019	-357.668	-	-264.365	-93.303
Aanschaf waarde 31 december	2.344.070	37.596	1.548.622	757.852
Afschrijving cumulatief 1-1-2019	1.277.541	30.077	803.261	444.203
Cumulatieve afschrijving desinvesteringen 2019	-357.668	-	-264.365	-93.303
Afschrijvingen 2019	237.768	3.756	157.404	76.608
Afschrijving cumulatief 31-12-2019	1.157.641	33.833	696.300	427.508
Boekwaarde 31-12-2019	1.186.429	3.763	852.322	330.344

De investeringen uit voorgaande jaren die vóór aanvang van het verslagjaar het einde van hun economische levensduur hadden bereikt, zijn in 2019 uit de cumulatieve aanschafwaarde en uit de cumulatieve afschrijving verwijderd. (desinvestering: €357.668)

6.3 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa (FVA)		
	2019	2018
Balanswaarde 1 januari	1.041.999	776.288
Verkochte FVA (balanswaarde)	-205.884	0
Aankoop FVA (aanschafwaarde)	111.240	273.326
Herrubricering naar vorderingen	-70.080	0
Koersmutaties	18.828	-7.615
Totaal Financiële vaste activa	896.104	1.041.999

Op 31 december 2019 was Stichting Bravoo in het bezit van de volgende Financiële vaste activa:

Soort obligatie/aandelen	Rente %	Volume 31-12-2019	Aankoop waarde	Koers 31-12-2019
ABN AMRO 13-23 2,5%	2,500	100.000	113.230	109.373
ABN AMRO 12-21 5%	5,000	50.000	61.140	55.347
Bank Ned. Gemeenten 11/21	0,061	40.000	40.150	40.110
BNP Paribas 16-26	1,625	100.000	104.700	108.341
Comp de Finan 2010-2025	4,000	18.000	20.831	22.247
Dexia CLF 14-24 1,12%	1,250	100.000	103.475	106.393
Eurofirma 10-22 3,125%	3,125	100.000	115.880	109.915
KFW 2018-2033 1,125%	1,125	100.000	111.240	111.213
Ned. Waterschapsbank 11/21	0,446	40.000	41.204	40.113
Nederland 1998-2028	5,500	25.000	34.605	36.563
Nederland 17-28 0,75	0,750	100.000	100.230	107.663
Rabobank 10-25 4,125%	4,250	40.000	50.040	48.826
Totaal van deze portefeuille		813.000	896.725	896.104

6.4 Vorderingen

Vorderingen		
	31-12-2019	31-12-2018
OCW	590.936	580.525
Vorderingen op gemeente	214.271	56.895
Effecten	70.080	-
Nog te ontvangen rente	7.794	9.256
Vordering vervangingsfonds	-	40.241
Vooruit betaalde bedragen	-	78.505
Debiteuren	257.022	8.550
Overige overlopende activa	167.742	56.224
Detacheringen	-	25.999
Totaal vorderingen	1.307.845	856.195

Het bedrag onder effecten betreft obligaties welke in 2020 aflopen.

Onder Overige overlopende activa is € 42.750 aan borgsommen opgenomen voor apparatuur die op de diverse scholen in gebruik is. Deze borgsommen zijn opeisbaar als de apparatuur geretourneerd wordt, deze apparatuur kan nog jaren in gebruik zijn.

Voor het overige hebben alle vorderingen een resterende looptijd korter dan één jaar.

6.5 Liquide middelen

Liquide middelen		
	31-12-2019	31-12-2018
Kasmiddelen	164	30
Tegoeden bank- en girorekeningen	2.056.209	2.047.971
Totaal Liquide middelen	2.056.373	2.048.001

6.6 Eigen vermogen

Stand Eigen Vermogen				
	01-01-2019	Resultaat	Overige	31-12-2019
Algemene Reserve (publiek)	2.953.324	261.620	-	3.214.944
Bestemmingsreserve (publiek)	-	367.094	-	367.094
Totaal Eigen Vermogen	2.953.324	628.714	-	3.582.038

Het exploitatieresultaat volgens de exploitatierekening over 2019 bedraagt € 628.714 positief. Hiervan is € 261.620 toegevoegd aan de algemene reserve. Voor € 367.094 is in 2019 een bestemmingsreserve

publiek toegevoegd ter dekking van de eenmalige uitkering aan het personeel in februari 2020. Hierbij is geen rekening gehouden met de terugbetalingsverplichting van € 28.000 in 2020 aan het SBO en (V)SO.

6.7 Voorzieningen

Voorzieningen	Stand per 1-1-2019	Dotaties	Ont-trekkingen	Overige mutaties	Vrijval 2019	Stand per 31-12-2019
Voorziening jubilea	124.000	20.000	16.328	-	-2.204	125.468
Voorziening langdurig zieken	-	125.492	-	-	-	125.492
Voorziening onderhoud	534.595	450.000	890.770	210.000	-	303.825
Totaal voorzieningen	658.595	595.492	907.098	210.000	-2.204	554.785

Onderverdeling voorzieningen in kortlopend deel (< 1 jaar)			
Voorziening Onderhoud in 2019	< 1 jaar	> 1 jaar	Totaal
Voorziening jubilea	716	124.752	125.468
Voorziening langdurig zieken	81.841	43.651	125.492
Voorziening onderhoud	221.908	81.917	303.825
Totaal voorzieningen	304.465	250.320	554.785

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de kosten van jubileumgratificaties die op grond van de cao dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de datum van indiensttreding, blijfkans-percentage en een uitkering bij 25 en 40-jarig jubileum conform de CAO. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde, de discontovoet bedraagt 1% (2018: 1%).

De voorziening langdurig zieken is gevormd ter dekking van de kosten die wettelijk dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de re-integratiekans. De voorziening is opgenomen tegen de nominale waarde van de verwachte loondoorbetalingen gedurende het dienstverband.

Met ingang van 1 september 2016 is de regeling duurzame inzetbaarheid in werking getreden. Middels een inventarisatie onder schooldirecteuren is gebleken dat inzake deze regeling geen verplichtingen aan medewerkers bestaan die in een voorziening zouden moeten worden opgenomen.

De voorziening onderhoud is gevormd ter egalisatie van de kosten van groot onderhoud. De dotatie in 2019 is gebaseerd op de begrote onderhoudslast conform het Meerjarig Onderhoudsplan 2019-2038. Daarnaast heeft er een aanvullende dotatie plaatsgevonden van € 80.000 om de extra kosten ten behoeve van de Touwladder te dekken.

6.8 Kortlopende schulden

Kortlopende schulden		
	31-12-2019	31-12-2018
Te betalen salarissen	3.122	26.608
Nog uit te keren vakantiegeld	338.539	316.306
Schulden inzake pensioenen	133.490	107.806
Belastingen en premies sociale verzekeringen	404.919	378.706
Salarissen, sociale lasten en belastingen	880.070	829.425
Crediteuren	280.782	259.705
Nog te betalen bedragen	23.304	17.774
Vervangingsfonds / Pf premies	24.761	61.530
OCW verrekening Participatiefonds	-	10.588
Overige kortlopende schulden	328.847	349.598
Vooruit ontvangen bedragen	90.749	72.121
Incidentele middelen SWV, te verantwoorden	10.262	128.390
Schuld gemeente Geertruidenberg	-	88.000
Overlopende passiva	101.011	288.511
Totaal kortlopende schulden	1.309.928	1.467.534

6.9 Model G

Model G: Verantwoording subsidies					
G1 Verantwoording Subsidies zonder verrekeningsclausule					
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Ontvangen tm 2019	Uitgevoerd + afgerond
Lerarenbeurs 2019	06-05-2009 DL/B/110284	28-08-2018	30.232	30.232	Ja
G2-A Verantwoording subsidies met verrekeningsclausule – Aflopend per ultimo verslagjaar					
Niet van toepassing					N.v.t.
G2-B Verantwoording subsidies met verrekeningsclausule – Doorlopend tot in een volgend verslagjaar					
Niet van toepassing					N.v.t.

6.10 Niet uit balans blijvende verplichtingen

Niet uit balans blijvende verplichtingen		
Lopende contracten	Looptijd	Jaarlijkse verplichting
Huur bestuurskantoor	2018-2028	20.490

6.11 Specificatie baten

Staat van baten en lasten			
	2019	Begroting	2018
Personele lumpsumvergoeding	8.393.357	8.417.254	8.281.783
Budget personeels-arbeidsmarktbel.	1.801.344	1.708.255	1.488.908
Bijzondere bekostiging 2019 PO	206.639	-	-
Materiële instandhouding (Londo)	1.699.123	1.712.173	1.698.139
Prestatie Box	408.622	399.656	384.178
Geormerkte subsidies personeel	30.232	25.000	41.267
Niet geormerkte subsidies personeel	298.114	-	165.557
Niet geormerkte subsidies materieel	-	75.000	-
LGF overdracht arrangementen	179.021	118.700	151.169
Samenwerkingsverband zorgmiddelen	631.506	450.000	541.679
(Rijks)bijdragen OCW	13.647.958	12.906.038	12.752.680
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	61.080	96.102	9.878
Overige overheidsbijdragen	61.080	96.102	9.878
Medegebruik gebouw en lokalen	98.115	101.741	95.091
Detachering personeel	101.867	27.000	60.357
Overige inkomsten personeel	4.900	7.500	5.294
Schenken/sponsoring	8.658	-	1.173
Ouderbijdragen/overblijfgelden	-	-	-
Overige opbrengsten	-	-	273
Overige baten	213.540	136.241	162.188
Totaal Baten	13.922.578	13.138.381	12.924.746

6.12 Specificatie lasten

Staat van baten en lasten			
	2019	Begroting	2018
Brutolonen en salarissen	7.323.198	9.921.988	6.888.596
Sociale lasten	1.192.690	-	1.013.091
Vervangingsfonds	15.130		347.886
Participatiefonds	271.373		312.205
Pensioenpremies	1.204.482	-	958.439
Inleen OP	162.138	270.099	517.330
Uitkering Vervangingsfonds	-26.033	-	-276.140
Uitkering div (bv UWV)	-106.812	-50.000	-84.388
Dotatie voorziening ambtsjubilea	17.796	20.000	34.177
Dotatie voorziening langdurig zieken	125.492	-	-
Inleen Personeel Conciërges	101.530	94.800	99.579
Inleen Personeel overige	20.356	-	-
Kosten nascholing	163.075	155.000	183.243
Arbodienst	13.321	37.000	35.653
Kosten outplacement	3.500	10.000	5.460
Werving en selectie personeel	35.743	-	-
aansluitkosten RTC	15.045	17.500	6.549
Interim Management	166.090	70.000	159.599
Overige personeels kosten	45.434	42.975	57.071
Personele lasten	10.743.548	10.589.362	10.258.351
Afschrijflast gebouwen	3.756	3.760	3.760
Afschrijflast Meubilair, inventaris, ICT	157.404	161.946	172.734
Afschrijflast Leermiddelen	76.608	78.460	81.975
Afschrijflasten	237.768	244.166	258.469
Huur gebouwen/lokalen	44.641	54.500	27.868
Onderhoud Gebouwen	149.262	170.650	178.263
Kosten Onderhoudsbeheer	39.110	20.000	28.167
Dotatie voorziening onderhoud	450.000	370.000	370.000
Energiekosten	223.004	213.100	196.688
Schoonmaakbedrijf	278.610	283.900	256.651
Overige schoonmaakkosten	27.613	27.790	27.546
Publiekrechtelijke heffingen	38.202	32.625	32.041
Beveiligingskosten gebouw	15.579	18.600	16.733
Huisvestingslasten	1.266.021	1.191.165	1.133.957
Telefoon- en faxkosten	6.725	13.682	16.289
Portikosten	944	1.865	1.143
Kantoorbenodigdheden	1.900	2.295	2.655
Bankkosten	3.854	2.158	890
Drukwerk	1.769	2.325	2.512
Abonnementen	7.853	6.550	6.644
Contributies	24.400	20.400	17.718
Verzekeringen	11.853	10.500	10.387

Reprokosten	54.647	43.965	48.782
Accountantskosten	17.522	19.500	18.751
Kosten administratiekantoor	116.436	110.000	110.440
Kabeltelevisie en overige rechten	3.729	5.463	3.758
Medezeggenschap MR	4.871	5.652	6.131
Deskundigenadvies	39.695	58.600	60.339
Onkostenvergoeding RvT	16.113	16.000	16.113
Aanschaf klein inventaris	17.776	20.250	14.403
Software en licentiekosten	148.302	123.500	123.204
Overige ICT-kosten	76.662	74.690	89.985
Leer- en hulpmiddelen	168.590	186.675	166.952
Kosten testen en toetsen	81.137	23.200	26.898
Werving leerling /PR	20.085	9.200	9.168
Representatiekosten	3.418	6.475	5.603
Culturele vorming	13.386	19.450	14.477
Sportdag/vieringen	1.040	3.160	1.160
Reisjes en excursies	2.981	3.450	1.772
Vervoerskosten tbv leerling	-	-	7.287
Begeleiding leerlingen	217.145	166.500	210.473
Overige onderwijskosten	14.559	59.800	8.757
Onvoorzien	-	-	
Overige instellingslasten	1.077.392	1.015.305	1.002.691
Totaal lasten	13.324.729	13.039.998	12.653.468

6.13 Toelichting personele lasten

Onderstaand overzicht geeft het personeelsbestand weer voor het kalenderjaar 2019.

Personele bezetting (FTE)	2019	2018
Directie	11,8	9,8
Onderwijzend personeel	123,3	116,4
Onderwijs ondersteunend personeel	18,1	14,1
Totaal Personele bezetting	153,2	140,3

6.14 Specificatie Financiële baten en lasten

	2019	Begroting	2018
Rentebaten	18.256	10.000	13.760
Koerswijzigingen effecten	18.828	-	-7.615
Kosten effecten	-6.219	-	-6.135
Financiële baten en lasten	30.865	10.000	10

6.15 Specificatie accountantskosten

Specificatie accountantskosten	2019	2018
Onderzoek van de jaarrekening	17.522	18.751
Andere controle opdrachten	0	0
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0
Andere niet-controlediensten	0	1.618
Financiële baten en lasten	17.522	20.369

6.16 Verbonden partijen

Stichting Bravoo maakt deel uit van twee samenwerkingsverbanden voor Passend Onderwijs:
 Samenwerkingsverband PO Langstraat Heusden Altena en RSV Breda e.o..

Vanuit beide samenwerkingsverbanden worden Rijksbijdragen doorgestort naar onze Stichting voor taken op het gebied van Passend Onderwijs.

Overzicht Verbonden Partijen			
Naam	Juridische Zetel	Statutaire Zetel	Code Activiteiten
RSV Breda eo	Breda	Breda	4
Samenwerkingsverband PO Langstraat Heusden Altena	Waalwijk	Waalwijk	4

Code activiteiten: 1 contractonderwijs, 2 contractonderzoek, 3 onroerende zaken, 4 overige.

6.17 Overzicht Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector

1a Leidinggevende Topfunctionarissen met dienstbetrekking	2019	2018
Naam bestuurder	R. Venema	R. Venema
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur	Voorzitter College van Bestuur
Aanvang- en einde-functievervulling	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband in FTE	1,0	1,0
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Onderwijsklasse	C	C
Driejaars-gemiddelde totale baten, aantal complexiteitspunten	4	4
Driejaars-gemiddelde aantal leerlingen, aantal complexiteitspunten	2	2
Gewogen aantal onderwijssoorten, aantal complexiteitspunten	1	1
Totaal complexiteitspunten	7	7
Klasse indeling functie bestuurder	C	C
Individueel WNT Maximum	€ 138.000	€ 133.000
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 98.432	€ 97.377
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.248	€ 15.843
Subtotaal = Totaal Bezoldiging	€ 115.680	€ 113.220

1b Leidinggevende Topfunctionarissen zonder dienstbetrekking	2019	2018
Niet van toepassing		

Toezichthoudende Topfunctionarissen	2019	2018
Naam toezichthouder	E. Schellekens	E. Schellekens
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Toezicht	Voorzitter Raad van Toezicht
Aanvang- en einde-functievervulling	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Individueel WNT Maximum	€ 20.700	€ 19.950
Beloning / Belastbare onkostenvergoedingen	€ 3.199	€ 3.199
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Subtotaal = Totaal Bezoldiging	€ 3.199	€ 3.199

1c Toezichthoudende Topfunctionarissen	2019	2018
Naam toezichthouder	F. Loots	F. Loots
Functiegegevens	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang- en einde-functievervulling	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Individueel WNT Maximum	€ 13.800	€ 13.300
Beloning / Belastbare onkostenvergoedingen	€ 2.908	€ 2.908
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Subtotaal = Totaal Bezoldiging	€ 2.908	€ 2.908

1c Toezichthoudende Topfunctionarissen	2019	2018
Naam toezichthouder	H. de Nijs	H. de Nijs
Functiegegevens	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang- en einde-functievervulling	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Individueel WNT Maximum	€ 13.800	€ 13.300
Beloning / Belastbare onkostenvergoedingen	€ 2.908	€ 2.908
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Subtotaal = Totaal Bezoldiging	€ 2.908	€ 2.908

1c Toezichthoudende Topfunctionarissen	2019	2018
Naam toezichthouder	M. de Leeuw – Reulen	M. de Leeuw - Reulen
Functiegegevens	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang- en einde-functievervulling	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Individueel WNT Maximum	€ 13.800	€ 13.300
Beloning / Belastbare onkostenvergoedingen	€ 2.908	€ 2.908
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Subtotaal = Totaal Bezoldiging	€ 2.908	€ 2.908

1c Toezichthoudende Topfunctionarissen	2019	2018
Naam toezichthouder	W. van den Elsen	W. van den Elsen
Functiegegevens	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang- en einde-functievervulling	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Individueel WNT Maximum	€ 13.800	€ 13.300
Beloning / Belastbare onkostenvergoedingen	€ 2.908	€ 2.908
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Subtotaal = Totaal Bezoldiging	€ 2.908	€ 2.908

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van WNT.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

6.18 Ondertekening

Vaststellen van de jaarrekening

College van Bestuur:

Drs. R. Venema

Waalwijk, 2020

Goedkeuren van de jaarrekening

Raad van Toezicht:

W. Dankers

Waalwijk, 2020

N. Fouchier

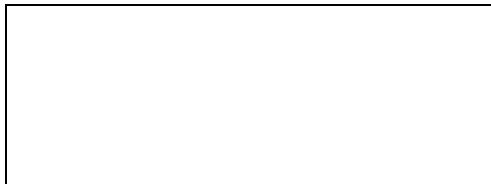
Waalwijk, 2020

M. de Leeuw - Reulen

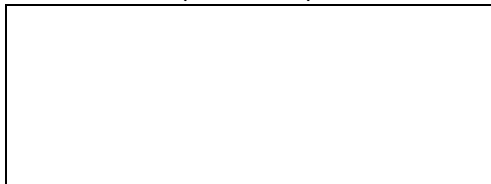
Waalwijk, 2020

W. van den Elsen

Waalwijk, 2020

E. Schellekens (voorzitter)

Waalwijk, 2020

7. Overige Gegevens

7.1 Resultaatbestemming

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen is het resultaat ad € 628.714, voor een bedrag ad € 261.620 toegevoegd aan de algemene reserve en € 367.094 aan de bestemmingsreserve publiek.

7.2 Gebeurtenissen na balansdatum

Sinds maart 2020 ondervindt Nederland ook de gevolgen van de wereldwijde pandemie van het Coronavirus. Diverse maatregelen zijn reeds genomen om de verspreiding van het virus in te dammen. Zo zijn alle scholen sinds medio maart gesloten en dienen leerlingen en leerkrachten zo veel mogelijk thuis te blijven.

De maatschappelijke impact van al deze maatregelen is op dit moment nog niet in te schatten.

De financiële impact voor 2020 lijkt op dit moment voor de schoolbesturen mee te vallen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van
Stichting BRAVOO (Brabants Verenigd Openbaar Onderwijs)
Postbus 79
5170 AB KAATSHEUVEL

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting BRAVOO (Brabants Verenigd Openbaar Onderwijs) te KAATSHEUVEL gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting BRAVOO (Brabants Verenigd Openbaar Onderwijs) op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2019;
- (2) de staat van baten en lasten over 2019; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting BRAVOO (Brabants Verenigd Openbaar Onderwijs) zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaet zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093

mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres

Bogert 16

5612 LZ Eindhoven

Maarsse

Bisonspoor 7023

3605 LT Maarsse

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 9 juni 2020

Wijs Accountants

Was getekend: M.A.M. Heijligers AA

Kenmerk: 2020.0139.conv

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33

KVK 58941487

BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl